

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו – תער"ב

נז. ד"ה ואהי' אצלו אמון

נח. ד"ה וידבר וגו' כל הדברים האלה

נט. ד"ה אנכי ה' אלקיך

ס. ד"ה וראיתי וגו' יתרון לחכמה

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תרלג	במדבר, ערב חה"ש	ספי' דתהו – (רכתרל)	נז. ואהי' אצלו אמון כו'
תרמג	ליל א' דחה"ש	ב' בחי' ברוממות – (רלא-רלה)	נח. וידבר וגו' כה"ד כו'
תרנד	ליל ב' דחה"ש	סיבת הפירוד דספי' דתהו – (רלו-רלט)	נט. אנכי ה"א כו'
תרסג	יום ב' דחה"ש	שלי שלי ושלך שלך אור ושפע – (רמ-רמב)	ס. וראיתי וגו' יתרון לחכ' כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 57-60

Copyright © 2014

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6096-1

Printed in the United States of America

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת ט"ז של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: ואהי' אצלו אמון כו' דש"פ במדבר ערב חה"ש; וידבר וגו' כל הדברים האלה דליל א' דחה"ש; אנכי ה' אלקיך דליל ב' דחה"ש; וראיתי וגו' יתרון לחכמה דיום ב' דחה"ש – תרד"ע.

אדר"ח אלול, ה'תשע"ד
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ במדבר, עמ"ש, תרד"ע

ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום משחקת לפניו כו'.⁸ הנה⁹ זהו מאמר התורה שאומרת ואהי' אצלו אמון כו', ופרש"י אמון גדולה אצלו, ל' האמונים עלי תולעי, וכן פ' במצ"ד הייתי מגודלת אצלו, והיינו שהתורה נתגדלה ונתאמנה אצל הקב"ה, ולפ"ז תי' אמון הוא ל' נפעל, שהתורה נתאמנה כו'. ובמד"ר פ' בראשית פ"א⁵ אי, א"ת אמון אלא אומן, התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה כו', ולפ"ז אמון הוא ל' אומן, ל' פועל, שהקב"ה פועל ע"י התורה כו'. וצ"ל מה הם ב' הענינים בתורה, מה שהתורה נתגדלה ונתאמנה אצל הקב"ה, ומה שהקב"ה פועל ע"י התורה כו'. גם צ"ל מ"ש ואהי' אצלו אמון, דהול"ל והייתי אצלו, וכמש"א הייתי מגודלת, הייתי כלי אומנתו כו', מהו אומרו ואהי', שזהו ל' עתיד והוה כו'. ובזהר פ' אחרי דס"ב ב' אי, דואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים זהו ע"ד אהי' אשר אהי', וצ"ל מה שייכות הב' פעמים אהי' לואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים כו'. והנה בפרטיות חשיב כאן ה' ענינים בתורה⁸, ואהי' אצלו אמון, ואהי' שעשועים יום יום, משחקת לפניו בכל עת, משחקת בתבל ארצו, ושעשועי את בני אדם, והוא כמו שהתו' ירדה ונמשכה בהה' מדרי' דכתר וח"ב וז"א ומל' עד שירדה לבי"ע. דמ"ש ואהי' אצלו אמון, היינו התורה כמו שהיא בכתר, ואהי' שעשועים יום יום הוא חו"ב, משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו, הן ז"א ומל', ושעשועי את בנ"א היינו כמו שירדה בבי"ע כו', דכל הה' מדרי' הן בתענוג, רק מ"ש ואהי' אצלו אמון זהו כמו שהתו' היא בבחי' שעשועי' העצמי' דא"ס, בחי' שעשועי המלך בעצמותו כו',⁹ והד' מדרי' הן בבחי' המשכות והארות התענוג כו', אמנם גם בחי' שעשועים העצמי' נמשכים בכל המדרי', וזהו כללות הענין מה שהתו' אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, היינו המשכת בחי' שעשועים העצמיים בכל המדרי' דהשתל' כו'.

תסב

ולהבין ענין ואהי' אצלו אמון, ואיך שהשעשועים העצמי' נמשכים בכל המדרי', ילה"ק¹⁰ מ"ש¹¹ ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כו', ואי' בזהר פ' בלק דקצ"ג ע"ב, דה' אלקי אתה כולל כל הע"ס דאצי', הוי' אלקי הן חו"ב, אתה הוא חסד ומל', ואו' ע"ז

(8) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקו ואילך. ועם הוספות וכו' – אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשו ואילך. סה"מ תרס"ה ע' עג ואילך. לעיל פקפ"ג (ע' תקיג ואילך). ד"ה אלפיים שנה תשי"א (סה"מ תשי"א ע' צד ואילך). ד"ה ואהי' אצלו אמון דיום ב' דחג השבועות תשמ"ג.

(9) ראה עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך). שבר יוסף למהר"י סרוג בתחילתו (הובאו בסה"מ תרמ"ד ע' שנו. תרנ"ד ע' שו). ראה לקו"ת שה"ש כו, סע"א. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' תיא ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' תקנה ואילך.

(10) בהבא לקמן – ראה לעיל פקפ"ד ואילך (ע' תקיד ואילך).

(11) ישעי' כה, א.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה פתח ר' אליעזר ה' אלקי במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ס"ע ש"ב ואילך. ד"ה ויאמר אליו באוה"ת תשא ע' ב"מו ואילך. ד"ה והנה יש להבין כו' דמלכא משיחא במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שנו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

להתחלת המאמר – ראה אוה"ת משלי ע' תקפו ואילך.

(2) משלי ח, ל.

(3) הבא לקמן הובא ונתבאר בד"ה וידבר גו' אנכי תשכ"ד (סה"מ תשכ"ד ע' רכט).

(4) איכה ד, ה.

(5) בתחילתו.

(6) OT:ב: אוצ"ל: דס"ה [=דף סה].

(7) שמות ג, ד.

ארוממך שצריכים לרומם כללות ההשתל' בעצמו' או"ס כו'. דהנה פסוק זה אמר ישעי' בנבואה כעין הקדמה להנבואה שא' אח"כ, ושמת מעיר לגל¹², שזהו ביטול מל' דנוגה כו', ובכדי שיהי' ביטול מל' דנוגה בכחי' ביטול לגמרי, זהו דוקא ע"י המשכת אור חדש מעצמות א"ס כו'. ובכדי שתהי' ההמשכה, צ"ל תחלה העלאה, וזהו ארוממך, לרומם כללות ההשתל' בעצמות א"ס, ועי"ז נמשך האור חדש, שז"ע אודה שמך, דאודה הוא בחי' המשכה, וההמשכה הוא בשמך, בבחי' המל', ועי"ז יהי' ביטול מל' דנוגה כו'. ואח"כ מבאר אופן ההמשכה דהאור חדש, במ"ש¹¹ כי עשית פלא עצות מרחוק אמונת אומן. דהנה, כי עשית פלא, קאי על בחי' החכ' כו', ואי' בזהר שם, כי עשית פלא, כסויא ולבושא לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא כו', והיינו כמו שהחכ' עולה לגבי הכתר ומעלמת את אור הכתר כו', וכמו שאנו רואין דמי שהוא במוחין דגדלות, ביכולתו להעלים את התענוג, אפי' תענוג עצמי כו', וזהו מפני שהחכ' היא תענוג בעצם מהותה, רק שבא במהות אחר, בכח החכ', אבל באמת מהותו הוא כח התענוג, וע"כ יש בכח החכ' להעלים על התענוג כו'. וזהו בבחי' ח"ס, דלפעמים היא עולה ולפעמים יורדת, והיינו דלפעמים היא מתעלמת, ולפעמים יורדת להיות מקור על הגילוי כו', וכמו שהיא מתעלמת למע' ה"ה מעלמת על הכתר כו', ואז החכ' נק' פלא, דהרי הכתר הוא בחי' פלא, וע"כ כאשר החכ' מעלמת על הכתר, גם היא נק' פלא כו'.

עוֹד (רח) שם בזהר¹³, ד"א¹⁴ כי עשית פלא, כי עשית אלף, ומהו אלף, הא תנינן¹⁵ אלף בית אלף בינה, אבל דיוקנא דאלף איהו תלת סטרין, ראשית דרזא עילאה דאדם קדמאה, בגין דבדיוקנא דאלף אית תרין דרועין, חד מכאן וחד מכאן וגופא באמצעייתא, וכולא רזא חדא, ובג"כ אלף חושבן אחד, והיינו כי עשית פלא, ע"כ. ומש"א ד"א¹⁴, היינו משום דכאן מפרש מ"ש כי עשית פלא באופן אחר ממה שפי' קודם. דהנה, לפי' הראשון, הרי מה שהחכ' נק' פלא הוא מפני שהיא כסויא ולבושא לאתלבשא לנהורא סתימא כו', דהיינו מפני שמלבשת ומעלמת אור הכתר כו', ויתפרש הענין בבחינת חכ' סתימאה, שהיא בבחי' סתימות והעלם כו', ומתעלם בה אור הכתר כו', אבל אין זה בבחי' החכ' מצד עצמה, דאדרבא, החכ' מצ"ע היא בחי' גילוי, וכמ"ש¹⁶ אאלפך חכ', שהיא בבחי' אולפנא ולימוד, דהיינו בחי' הגילוי כו', דזהו כל בחי' החכ' להיות בחי' גילוי אור כו'. וכמו בנפש, הרי ראשית הגילוי הוא כח החכ' כו', דגילוי הוא בחי' או"פ דוקא, והוא כח החכ', דהרי תענוג הוא בבחי' העלם בנפש, וכידוע ההפרש בין תענוג לשמחה¹⁷, דשמחה הוא בגילוי, והוא מן השגה דוקא, אבל תענוג הוא בהעלם כו'. וכאשר התענוג מתגלה, ה"ז עושה עלי' וסילוק בהכחות, דזהו גם בתענוג המשיב את הנפש, שהוא התענוג דאו"י, וכ"ש בתענוג דאו"ח כו', הרי א"ז גילוי עדיין כו'. ורצון הוא בבחי' מרוצה, שהוא המשכה וגילוי כו', הרי אינו או"פ כו'. וראשית הגילוי בבחי' או"פ הוא כח החכ' כו'. וכמו"כ הוא למע', דבחי' החכ' הוא בחי' גילוי כו', וכידוע שהחכ' נק' אור, וכמ"ש¹⁸ ויהי אור¹⁹, דא

תסג

(12) ישעי' שם, ב (ושם: כי שמת).
 (13) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שבהערה 1. תקלו ואילך).
 (14) = דבר אחר.
 (15) שבת קד, א.
 (16) איוב לג, לג. וראה אמרי בינה פתח השער ספ"א (א), חל"ד ע' 15 הערה 42.
 (17) ראה סה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך. לעיל פקצ"ב (ע).
 (18) בראשית א, ג.
 (19) ראה אמרי בינה שער התפילין פקנ"ה (קצה, ג). לקו"ש
 ג. לעיל פקפ"ח (ע' תקכו).

נהורא קדמאה כו²⁰, הרי החכ' מצ"ע היא בחי' אור וגילוי כו', וכת"י²¹ והחכמה תחי' כו', שהחיות הוא בחי' גילוי דוקא כו'. והיינו דהתחלת הע"ס דאצי' הן מבחי' החכ', לפי שהוא ראשית הגילוי כו', דענין האצי' הוא להיות גילוי אוא"ס כו'²², וכמ"ש בזהר²³ דאצי' הע"ס דאצי' הוא בגין דישתמודעון בי' כו', ובפרד"ס²⁴ כ' אצי' שמו של הא"ס מורה על עצמותו כו', וכמ"ש במ"א²⁵, וע"כ התחלת האצי' הוא מבחי' החכ', שהיא ראשית הגילוי כו'. וכמו"כ גם בחי' ח"ס, הרי מצד שהיא בחי' חכ', ה"ה בחי' מקור הגילוי כו'. ולכן באמת התחלת אצי' הוא מח"ס כו', וכמ"ש הרמ"ז פ' אמור דפ"ח²⁶ (וכ"ה כללות ענין החכ' גם בשרשו ומקורו הראשון בעצמו' אוא"ס, שהו"ע מה שבידיעת עצמו יודע כו'²⁷, ה"ז בבחי' גילוי לעצמותו עכ"פ כו', דגילוי הידיעה לעצמותו הוא בכדי להיות הידיעה בעולמו' כו'. דהרי לכאו' א"מ מה נתחדש בידיעה זו בעצמותו²⁸, שהרי לעצמותו ידוע גם קודם שנאצלה הידיעה הכלולה בעצמותו כו', מאחר שזהו רק מה שבידיעת עצמו יודע, הרי כשנאצלה הידיעה היא רק לעצמו, ובעצמותו הרי ידוע גם קודם שנאצלה כו'. אך הענין הוא, דקודם שנאצלה הידיעה, ה' הידיעה בהעלם בעצמותו, ולא ה' אז גילוי ידיעה כלל כו', ונאצלה החכ' בבחי' התכללות בעצמותו להיות הידיעה בגילוי בעצמותו עכ"פ, בכדי שתהי' אצי' בחי' החכ', בחי' הידיעה, בנשמות ובעולמות כו', ועמשנת"ל פמ"ז²⁹). הרי דבחי' החכ' הוא בחי' הגילוי כו'. דבחי' כתר הוא בחי' העלם, דעש"ז נק' חשך³⁰, להיותו בבחי' העלם, אבל חכ' הוא בחי' אור וגילוי כו'. וי"ל דכתר וחכ' זהו אצי' בחי' חשך ואור כו', וכידוע³¹ שהחשך אינו רק העדר האור, כ"א היא בריאה בפ"ע, ולמע' מן האור, וכמ"ש³² יוצר אור ובורא חשך כו', י"ל דבשרשן זהו בחי' כתר וחכ', שהו"ע חשך ואור, חומר וצורה כו'³³ (וכמו"כ הוא בעבודה, דהביטול שמבחי' הכתר הוא הביטול שלמעלה מטו"ד לגמרי, וכמו ברעו"ד שהוא בבחי' רצ"פ³⁴ כו' (וכן בענין אמונה פשוטה כו'), והביטול שמצד החכ' ה"ז ביטול שמצד הידיעה כו'. דע"ה שזהו ביטול אמיתי, לפי שא"ז הביטול שמצד השגה, שהוא ביטול היש בלבד, שהרי השגה היא רק בבחי' המציאות דאלקו', והיא העבודה דרוב הנשמות בהשגה והתבוננות באלקות, שע"ז היא היציאה מן הישות כו', דבהעדר עבודה ה"ה נמשך אחרי החומר' והישות כו', וע"י העבודה נעשה ביטול היש, שנעשה בבחי' קירוב לאלקו' וחפץ באלקו' כו', והביטול דחכ', להיות שזהו מבחי' ראיית מהות אלקו', ה"ז בבחי' ביטול אמיתי כו', מ"מ, ה"ז ביטול שמצד הידיעה דוקא כו'. וכמ"ש³⁵ זה אלי ואנוהו, אני והוא³⁶, דהביטול הוא בבחי' אני והוא חד כו',

20 ראה זהר ח"א ל, ב. ח"ב קסז, א. מאורי אור אות א סעיף גא.
 21 קהלת ז, יב (ושם: החכמה).
 22 ראה לעיל פצ"ה (ע' רמו). וש"נ.
 23 ח"ב מב, ב.
 24 שער יט (שער שם בן ד') פ"א.
 25 ראה סה"מ תרס"ה ע' קסט. תרס"ח ע' קעב. עת"ר ע' רצב. ע' שעא. וראה לעיל שם.
 26 עמוד ב. וראה גם לקמן פשה (ע' ותרכב). סה"מ תרצ"ב ס"ע שז ואילך.
 27 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב הלכה ט"י.
 28 ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקז. סה"מ אעת"ר ע' כה.

29 ע' קז.
 30 ראה גם לעיל פקס"ד (ע' תמח).
 31 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ס"ע לד.
 תקס"ג ח"א ע' נח. שערי אורה שער החנוכה כג, ב. סה"מ עטר"ת ס"ע יז ואילך. סה"מ תרפ"ח ע' קנג. ד"ה ויקח ה"א תרצ"ה (סה"מ קונטרסים שמב, א).
 32 ישע"י מה, ז. ברכת יוצר.
 33 ראה תו"א שמות נד, סע"א.
 34 = רצון פשוט.
 35 בשלח טו, ב.
 36 ראה של"ה עשרה מאמרות מאמר ראשון (מ, א). הובא בהגהת הצ"צ בלקו"ת ואתחנן ד, א.

ומ"מ, זהו דוקא ע"י שזה אלי, בבחי' ידיעה כו', וכמשנת"ל פל"ח³⁷ ופקס"ג³⁸). וא"כ, מה שהחכ' נק' פלא, א"ז מצ"ע, רק מפני שמעלמת לאור הכתר כו'. והנה, לעיל פרכ"ד³⁹ נת', דהעלם זה שהחכ' מעלמת אור הכתר, א"ז כמו לכוש המעלים, כ"א מה שהעונג נעשה בחי' חכ', ובזה הוא מתעלם כו', וא"כ ההעלם הוא בבחי' העלם עצמי ובבחי' סתום מצ"ע כו', והיינו שהחכ' הוא במדרי' הכתר ממש, שהיא בבחי' העלם בעצם כו'. הנה בד"כ העיקר הוא בבחי' ח"ס (ועמשנת"ל סד"ה דרשו⁴⁰), וג"ז ה"ה בבחי' עליונה דח"ס, כמו שהיא מצד עצמו' המאציל כו', אבל בבחי' תחתונה דח"ס, וכ"ש בחי' חכ' הגלוי' דאצי', לא יתכן לקרות בשם פלא כו'.

תסד

וכאן מפרש דהחכ' נק' פלא מצ"ע דוקא, והכוונה דוקא בבחי' הגילוי, והיינו דבחי' הגילוי דחכ' נק' פלא, וז"ש⁴¹ כי עשית פלא, כי עשית אלף, דבחי' אולפנא ולימוד דחכ' הוא בחי' פלא. ומפרש ע"ז אלף בית אלף בינה, שזהו בחי' הגילוי דחכ' שבא מיסוד אבא לבינה (וכמו עד"מ נקודת ההשכלה, שזהו בחי' שכל גלוי, שבאה לידי השגה דבינה כו'), ה"ז מבחי' פלא דוקא כו'. ולכאור' א"מ, איך הוא פלא, מאחר שהוא בחי' גילוי, ואם הוא בבחי' פלא, הרי פלא מורה על ההסתר, ואיך יהי' מזה הגילוי ובבחי' המשכה אל הבינה כו'. אך⁴² זהו שמבאר באומרו אבל דיוקנא דאל"ף איהו תלת סטרין כו'. דהנה ידוע⁴³ דציור תמונת האל"ף יש בו ב' יודי"ן, יו"ד א' למע', ויו"ד א' למטה, וקו באמצע המחבר ב' היודי"ן כו'. והנה, יו"ד העליון הוא בחי' חכ' שבחכ', שמקבל מאור הכתר, וכמ"ש⁴⁴ והחכ' מאין תמצא כו', והוא בחי' נקודה עילאה דחכ' כו'. ויו"ד התחתון הוא בחי' יסוד אבא, והוא מה שהחכ' הוא בבחי' משפיע בבחי' נקודה אל הבינה כו', והיינו אלף בינה כו'. והקו שבאמצע הוא ו"ק דאבא, והוא הקו שדומה לוא"ו כו'. ונמצא כל ציור תמונת האל"ף מראשו לסופו הוא בבחי' החכ', רק שיו"ד העליון בחכ' שבחכ', והויו"ו שהוא הקו הוא בו"ק שבה, והויו"ד התחתון בחי' יסוד שבה כו'. ועז"א כי עשית פלא, דבחי' החכ' כמו שהיא בבחי' אל"ף, דהיינו בחי' גילוי דוקא, ה"ה בבחי' פלא כו'.

והענין הוא, דהנה ידוע דחכ' הוא בחי' כח מ"ה⁴⁴, ומ"ה הוא ש' הוי' במילוי אלפין⁴⁵, וכמא⁴⁶ מלגאו איהו ש' מ"ה כו', שזהו הוי' דאלפין, והיינו דאל"ף דחכ' הוא בחי' מ"ה כו', ובחי' מ"ה שבחכ' זהו בחי' פלא כו' (והיינו בחי' מ"ה שבגילוי החכ', לא בחי' מ"ה דחכ', שזהו בחי' עליונה שבחכ', וכמ"ש במ"א⁴⁷, כ"א הכוונה על בחי' מ"ה שבגילוי החכ' כו').

(43) איוב כה, יב.

(44) ראה רע"מ בזמ"ג כח, א. לד, א. תקו"ז בהקדמה (ד),

(א). תיקון יט (מ, רע"א). תיקון סה (צו, א). תיקון סט (צט, סע"ב.

קב, ב. קיב, ב). תניא פ"ג (ז, ב). פ"ח (כד, א).

(45) = יו"ד ה"א ווא"ו ה"א (ראה עץ חיים שער לח (שער

רחל ולאח) פ"א"ב).

(46) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(47) ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלו ואילך. ע' תנז ואילך.

(37) ע' פה.

(38) ע' תמה ואילך.

(39) ס"ע תרכב ואילך.

(40) ע' תקסה ואילך.

(41) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח

שבעה ע"ה 1. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' תקלב ואילך.

(42) ראה זהר חדש ק, ריש ע"ב. פרדס שער כז (שער

האותיות) פ"ד. מגן דוד להרדב"ז אות א (הובא בביאורי הזהר

שם).

קיצור. עו"ש⁴⁸ ד"א כי עשית פלא, כי עשית אלף, א"ב אלף בינה. הנה חכ' היא ראשית הגילוי, גילוי הוא או"פ, ותענוג הוא העלם, וחכ' גילוי, ונק' אור וחיות, ואצ' שהוא גילוי, ראשיתו חכ', גם ידיעת עצמו הוא הידיעה בעצמותו בכדי שתהי' ידיעה בעולמות. כתר וחכ', אצילות חשך ואור. ובעבודה, כתר למעלה מטו"ד, וחכ' ביטול אמיתי שמצד הידיעה. ומפרש הזהר כאן, דבחי' גילוי דחכ', אלף בינה, יסוד אבא, הוא בחי' פלא. וזהו שהחכ' היא בחי' מ"ה, ש' הוי' באלפי"ן, והציור דאלף, ב' יודי"ן וקו, שהן חכ' שבחכ', ומדות שבחכ', ויסוד אבא, והכל הוא בחי' פלא.

רדט) וביאור הענין, ילהק"ת ענין שם מ"ה מהו. דהנה⁴⁹, כללו' ענין ש' מ"ה הוא לחבר שני הפכים, כמו חו"ג או משפיע ומקבל כו', דמשפיע ומקבל הן ג"כ כמו הפכים זמ"ז, כנודע, וזהו דאדם בגימט' מ"ה⁵⁰, וידוע⁵¹ דאדם הוא בחי' התכללות הפכים, שזהו ההפרש בין האדם לכל הבע"ח, וכמ"ש הרמב"ם בהשמונה פרקים שלו⁵², דכל הנמצאים יש להם פעל א' או ב' פעלים, אבל האדם משתנה לכמה פעולות כו', הרי שהאדם כלול מכמה הפכים, וכמשנת"ל פקס"ו⁵³, ולכן אדם בגימט' מ"ה, דענין ש' מ"ה הוא לעשות התכללו' והתחברות הפכים כו'.

וזהו⁵⁴ ג"כ ענין מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י⁴⁶, והיינו בחי' אור הקו שעושה ההתכללות בע"ס דאצ"י, וכמא' אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו'⁴⁶, דהע"ס הן מדרי' מובדלות זמ"ז, והן הפכים זמ"ז כו', והקו הוא מייחד ומחבר אותן כו'. דהנה, הקו בכלל נק' אורח האצ"י, וכמ"ש בבה"ז פ' וישלח⁵⁵ במאה"ז⁵⁶ ע"פ⁵⁷ כי ישירים דרכי הוי', דהקו הוא כמשל הדרך הגדול הנמשך מאוא"ס ב"ה, ויש דרכים קטנים שהוא ההמשכה לכל ספי' בפרט כו'. וכדא"י בע"ח⁵⁸ דהמשכת הקו הוא מהאוא"ס שלפה"צ, והוא כעין צנור הנמשך מאוא"ס כו', וכמו הצנור המקלח מים מהנהר, דמהנהר עצמו א"א למלאות הכלים, מפני שהי' שוטף לגמרי, כ"א ע"י הצנור, שבעברו בשטח הארץ ה"ה ממלא הכלים הנמצאים סביביו, והוא ע"י צנורות קטנים שנמשכים לכל כלי בפרט. וכמו"כ הוא בדוגמא בבחי' הקו, שיש צנורות פרטים שהן המשכות אורות פרטים, וכמו אור החכ' נמשך בצנור מיוחד, ואור הבינה בצנור מיוחד כו' (ונר' שם⁵⁹, דהצנורות פרטים הן מקורי האורות, וכמו המזלות דונוצר ונקה⁶⁰, שהן מקורי חו"ב כידוע, ז"ע הצנורות. וי"ל דזהו מש"ש⁶¹

תפס

(48) = עוד שם (בזהר).
 (49) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח וביאורי הזהר שבהערה 1.

(50) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ

חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל)

פ"ב. ועוד.

(51) ראה לקו"ת אמור לז, ג ואילך.

(52) הרמב"ם בהשמונה פרקים שלו: כ"ה גם לעיל פקס"ו (ע' תנה) – הובא לקמן בפנים. סה"מ תרנ"ה ע' קעה. תרנ"ט ע' רנו. עטר"ת ע' תסא. – בלקו"ת אמור שם מציין להקדמת

הרמב"ם לפירוש המשניות [ד"ה אחרי כן ראה להסתפק].

(53) פ"ה.

(54) = מה שכתב [בביאורי הזהר] שם.

(55) = ונראה [בביאורי הזהר] שם (יט, ג).

(56) תשא לד, ז (ושם: נוצר). וראה עץ חיים שער הכללים

(57) הושע יד, י.

(58) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(59) = ונראה [בביאורי הזהר] שם (יט, ג).

(60) תשא לד, ז (ושם: נוצר). וראה עץ חיים שער הכללים

(61) = מה שכתב [בביאורי הזהר] שם.

(48) = עוד שם (בזהר).

(49) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח וביאורי הזהר

להצ"צ שם.

(50) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ

חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל)

פ"ב. ועוד.

(51) ראה לקו"ת אמור לז, ג ואילך.

(52) הרמב"ם בהשמונה פרקים שלו: כ"ה גם לעיל פקס"ו (ע' תנה) – הובא לקמן בפנים. סה"מ תרנ"ה ע' קעה. תרנ"ט ע' רנו. עטר"ת ע' תסא. – בלקו"ת אמור שם מציין להקדמת

הרמב"ם לפירוש המשניות [ד"ה אחרי כן ראה להסתפק].

(53) פ"ה.

(54) = מה שכתב [בביאורי הזהר] שם.

(55) = ונראה [בביאורי הזהר] שם (יט, ג).

(56) תשא לד, ז (ושם: נוצר). וראה עץ חיים שער הכללים

(57) הושע יד, י.

(58) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(59) = ונראה [בביאורי הזהר] שם (יט, ג).

(60) תשא לד, ז (ושם: נוצר). וראה עץ חיים שער הכללים

(61) = מה שכתב [בביאורי הזהר] שם.

וכ"ז בבחי' האורות וגם בבחי' הכלים כו', והיינו שהצנורות הן מקור האורות, והן למעלה עדיין מהתלבשות בכלים כו', ואח"כ היא ההמשכה וההתלבשות בהכלים, שזהו עוד צמצום כו', ותמיד נמשך השפע ממקורי האורות אל האורות, ומהאורות אל הכלים כו'. ועמשנת"ל פכ"ט⁶², שיש ג' מדרי' באורות כו', הא', האור כמו שהוא במקורו טרם שמתגלה כו', הב', כמו שהוא מתגלה ממקורו כו', והג', כמו שמתלבש בהכלים כו'. ולעיל פל"א⁶³, שהמדרי' הב' היא הקו כו'. ולפי המבו' כאן י"ל שזהו הצנורות פרטים הנמשכים מן הקו כו'. והקו בכלל הוא אורח האצי', היינו בחי' הדרך והצנור הגדול, שהוא למע' עדיין מבחי' התחלקות אורות פרטים, לפי שהוא דבוק באוא"ס שלפה"צ כו', ע"כ אין בו עדיין התחלקות אורות כו'. והגם שנת"ל שם שהקו הוא בחי' התגלות הפרטים מהע"ס הגנוזות כו' (דהקו עשוי מנקודות כו'), הרי נת' שם דבהקו מאיר בחי' פשיטות דהע"ס הגנוזות, ולכן הספי' שבו הן בבחי' בלי מ"ה כו', וגם יש בו מרושם הא"ס כו', וכמו שנת"ל פכ"ח⁶⁴. וז"ש בבה"ז⁶⁵ דבהכרח הוא שיהי' צנורות קטנים שע"י נמשך המים בהכלים כו', דמהצנור הגדול, הגם שזהו צמצום לגבי הנהר, מ"מ, מפני שהמשכתו הוא מהנהר, א"א שיומשך ממנו בהכלים כו', והדוגמא מזה הוא בבחי' הקו, שהוא הצנור הנמשך מאוא"ס שלפה"צ, כמ"ש בע"ח⁶⁸, ה"ה בבחי' פשיטות עדיין, וא"א להכלים דע"ס לקבל האור מהקו עצמו, כ"א מהצנורות פרטים, שהן מקורי האורות כו'. וע"כ הקו בכלל עושה בחי' התכללות הספי' כו'. וז"ע מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצי', דהיינו בחי' הקו בכלל כו'.

והנה הפרד"ס שע"ד פ"ו⁶⁶ מבאר, דמש"כ מלגאו איהו כו', הוא האור העצמו' המתפשט בתוך הספי', וזהו מלגאו דוקא כו'. ובפלח הרמון סוף שע"ד⁶⁷ כו', נקוט האי כללא בידך, דבכ"מ שנזכיר עצמו' וכלים, יהי' העצמו' הוא הנשמה הפרטי' דהיינו אור הפנימי כו', לא שנרצה בו עצמו' אלק' ח"ו כו', אמת כי העצם הנעלם מחי' את הכל, והוא נשמת הנשמו', עכ"ל (ומ"ש העצם הנעלם נר' שהכוונה על עצם השם, דהוא ושמו אחד⁶⁸, ושמו בגימט' רצון כו'⁶⁹, ועמ"ש שם ספ"ג, וא"כ גם זה אינו עצמו' אלק' כו', וי"ל שזהו בחי' הא"ס הבל"ג כו'). וא"כ, מלגאו איהו ש' מ"ה לפי הפרד"ס, הוא בחי' או"פ המחי' את הכלי. אכן דוחק לפרש כן, דא"כ מהו"ע דאיהו אורח האצי', הלא בכל כלי ודאי יש או"פ המחי' את הכלי, ומה נק' זה בשם אורח אצי' סתם כו'. וגם, הרי האו"פ הן אורות פרטי', ול' אורח מורה על אורח ודרך אחד כו', ויש חילוק בין דרך א' או דרכים הרבה כו' (וכמ"ש באד"ר בתחלתו⁷⁰, והוא אורחא אתפרש לתרי"ג ארחין כו', הרי יש הפרש גדול בין חד ארחא לכמו שמתפליג לתרי"ג ארחין כו', ועמ"ש באגה"ק סי' ז'⁷¹). וגם, מדוע מתיחס זה לש' מ"ה דוקא, שהרי בפרטי השמות שהן פרטי האורות, ש' ע"ב בחכ' ושם ס"ג בכינה⁷²

(69) פרי עץ חיים שער הק"ש ספכ"ח. פלח הרמון שער ד פ"ג. של"ה שם. לקו"ת פקודי ז, ריש ע"ד.
 (70) זח"ג קכט, א.
 (71) קיא, ב.
 (72) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א ובמפרשים שם. פרי עץ חיים שער השבת פט"ז.

(62) ע' סג.

(63) ע' סו.

(64) ע' נט.

(65) = וזה שכתוב בביאורי הזהר (שם).

(66) = שער ד (שער עצמות וכלים) פרק ו.

(67) = שער ד (סוף פרק ד).

(68) ראה של"ה בית ה' (ד, א). לעיל פע"ד (ע' קפד).

כו*, וא"כ מהו אומרו ש' מ"ה דוקא כו, דנר' מזה דכללות האור הוא ש' מ"ה, והיינו שהוא הממשיך להיות התכללות הע"ס (והיינו דלאחר שחשיב כל פרטי הספי, חסד דרועא ימינא⁴⁶, שנכלל בזה גם האור כו, אומר מלגאו איהו ש' מ"ה, הכולל כולם כו), וע"י התכללות זו נמשך עליהם אור עליון יותר לאין קץ מהאו"פ כו, וא"כ, אם נא' דהמשכה זו היא רק האו"פ המח' את הכלי, הרי בחי' נשמה זו יש בכל כלי, שלא מצד התכללותו עם שאר הע"ס**. א"ו⁷³ משמע שהוא המשכת דבר מחודש כו, והיינו שממשיך מבחי' נשמה לנשמה, שאף גם העצמות שבתוך הכלי, שהיא בחי' נשמה להכלי, הנה היא בערך בחי' כלי לגבי אותו האור, ולכן נק' נשמה לנשמה כו.

ועז"א מלגאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח אצי, שהאורח ודרך זה הוא לחבר העצמו' והכלים דאצי עם בחי' הא"ס שלמע' מהאצי, שהיא נשמתא לנשמתא כו. והיינו כמשנת"ל בשם הפלח הרמון, דנשמה לנשמה זהו בחי' העצם הנעלם, והוא בחי' או"ס הבל"ג כו, ואורח האצי הוא בחי' הקו שבו רושם הא"ס כו, וע"י הקו נמשך מבחי' האו"ס הבל"ג גם בהאורות דאצי (וע' משנת"ל פכ"ח⁷⁴), והו"ע ש' מ"ה כו. ובד"כ בחי' נשמה לנשמה הוא בחי' עתיק, וכמ"ש בזח"ג דקנ"ב⁷⁵, והוא בחי' עצמו' הקו שלמע' מכל בחי' התלבשות כו, והוא מ"ש בע"ח⁷⁶ שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק, דנת' במ"א⁷⁷ שזהו בחי' ראשית הקו כו. והו"ע ש' מ"ה העושה התכללות הספי' כו, וזהו כללות ש' מ"ה, דענינו הוא לעשות התכללות כו (ועמשי"ת לקמן בעזה"י⁷⁸ בענין עצם ש' מ"ה, וההתגלות שלו, שהוא בחי' הארת מ"ה כו, והיינו מה שהקו בעצם הוא בחי' ש' מ"ה, והוא בחי' ש' מ"ה דא"ק, ובחי' כדוגמת עתיק כו, ובחי' המשכת ש' מ"ה בהאורות דאצי להיות בהם ההתכללות כו), וכ"ה ראשית התגלות ש' מ"ה היוצא ממצחא דא"ק⁷⁹, שהוא לעשות התכללות הספי' כו, שזהו עיקר ענין התיקון, להיות התכללות ההפכים ע"י ש' מ"ה כו.

(* (ועמ"ש בלק"ת בהבי' דאת שבתותי⁸⁰ שהשמות הן המחברי' האורות עם הכלים כו, ונר' שזהו כמ"ש הפרד"ס שער השמות⁸¹, שהנקודה (שזהו בהשם במילואו, ע"ש רפ"א) הוא לבוש אל האור הפשוט כו)⁸².

(** (וי"ל דכללות האור נק' ש' מ"ה ע"ש בחי' הביטול, והיינו שנמשך באופן כזה שיוכל לקבל ספי' ההפכית כו, וכמשי"ת⁸³, ועמ"ש בלקו"ת בהבי' דוהניף⁸⁴, בענין מה שמו ומה שם בנו כו)⁸⁵⁸².

(80) ע' נח ואילך.

(81) = דף קנב (עמוד א).

(82) שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו.

(83) ראה לקו"ת מסעי צה, ב ואילך. סה"מ תרנ"א ע' לח.

תרנ"ד ע' רצט. לעיל פקס"ז (ע' תנח).

(84) ראה לקמן פרס"ג ואילך. פרע"א-רעו.

(85) ראה עץ חיים שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו. שער

י (שער התיקון) פ"ב. פ"ד.

(73) לקו"ת בהר מג, ב.

(74) שער כ פ"א.

(75) על קטע זה כתב רבינו: „משבחה"ע אצ"ל" (= מה

שבחצאי העיגול אין צריך להעתיק). – ראה לעיל ע' יד הערה 50 בשוה"ג.

(76) לקמן פר"ל (ע' תרמ ואילך).

(77) לקו"ת אמור לה, ב.

(78) משלי ל, ד.

(79) = אלא ודאי.

קיצור. ויקדים ענין ש' מ"ה שהוא לעשות התכללות ההפכים, וזהו מלגאו איהו ש' מ"ה, בחי' הקו, דאיהו אורח האצי', בחי' צנור הגדול הנמשך מאוא"ס (וצנורות הפרטים הן מקורי האורות פרטים), דהנקודות שהן הספי' שבו הן בלי מ"ה, ובו רושם הא"ס, וע"כ עושה ההתכללות באצי'. ובפרדס שזהו האור שבכלים, ודוחק, שה"ה אורות פרטים, ואורח משמע אחד, כמו חד ארחא, גם הן עסמ"ב⁸⁶. וש' מ"ה הוא בחי' נשמה לנשמה, בחי' עתיק, והו"ע כדוגמת⁸⁷ דלעילא מא"ק ראשית הקו. וזהו כל ענין ש' מ"ה דתיקון, שהו"ע ההתכללות.

רל) והענין הוא⁸⁸, דהנה ידוע דתהו ותיקון הן בחי' מ"ה וב"ן. דע"ס דתהו הן ע"ס דב"ן, ולכן נק' מלכין דתהו, כמ"ש⁸⁹ ואלה המלכים אשר מלכו כו', דמלוכה הוא ש' ב"ן כנודע⁹⁰, והוא בחי' הישות והמציאות כו', דכל ענין המלוכה הוא בחי' היש ודבר בעצמו דוקא כו'⁹¹, והישות שלהם זה הי' סבת השבירה, מפני שלא הי' להם קישור וחיבור זע"ז כו'. וז"ע⁹² המא' דספ"ד⁹³ דעד דלא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפי' באפי'ן, והיינו שהיו זה תחת זה⁹⁴, מפני שלא הי' להם קישור וחיבור, אלא כאו"א בבחי' יש ודבר בפ"ע, עד שלא היו סובלים זא"ז כו', וממילא לא הי' אפ"ל ספי' האחרת כ"א כאשר נתבטלה הספי' הקודמת כו'. וכמו כאשר נמשך ספי' החסד, לא נתנה מקום כלל למדת הגבו', ועוד שלא הי' יכולה לסבול כלל את מדת הגבו' כו', ולכן בהכרח שנשברה ונסתלקה מדת החסד, בכדי שיהי' מדת הגבו' כו'. וכן במדת הגבו' לגבי הת"ת כו'. וע"כ נא' בהם⁹⁵ וימת מלך פלוני, ואח"כ וימלוך פלוני, משום דבשעה שמלך זה, לא הי' באפשר שימלוך השני כו'. וע"כ אין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא⁹⁶, דמשום ענין הישות, שז"ע המלוכה, א"א שיהי' שניהם כו'. וכנראה בטבע בנ"א החשובים, שכל א' יש ודבר בפ"ע בגדולה וחשיבות ביותר, לא יוכל לבא לידי חבור ואחדות עם זולתו הגדול וחשוב כו', וכמו ב' מלכים או ב' שרים גדולים, כל שהמה גדולים בעצם ביותר, יותר לא יוכלו להתחבר ולהתאחד, לפי שכל א' תופס מקום בעצמו, והוא יש גדול בעצמו, דכולא כלא ממש חשיבי קמי'⁹⁷, ואינו נותן מקום כלל לזולתו, ולא יוכל לסבול כלל את זולתו כו', אבל בנ"א הקטנים בערך, כל שהמה קטנים בעצמם יותר, יותר יוכלו להתחבר ולהתאחד יחד, לפי שכל א' אינו תופס מקום ויש כלל בעצמו, ה"ה נותן מקום לזולתו, ובקל הוא נכנע ובטל להתכלל עם זולתו, עם שהוא היפוכו (וכמו ב' עניים שפלים בטבעם ונמוכי רוח, אע"פ שהן ב' הפכים בטבעם, יתחברו ויאהבו זא"ז, לבטל עצמו כל א' מפני חבירו, וכן ב' נרדפים שאוהבים זא"ז, והיינו מפני הביטול וההכנעה שבהם כו').

תסז

1 (ע' שנו ואילך)

(86 = ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן.

(93 = דספרא דצניעותא (זח"ב קעו, ב). וראה גם סה"מ

(87 כדוגמת: אוצ'ל: כדוגמת עתיק.

אעת"ר ע' קו ואילך.

(88 בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

(94 ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ה. וראה מאמרי

1 (ע' שס).

אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תשיט ואילך. מאמרי אדמו"ר

(89 וישלח לו, לא ואילך. וראה עץ חיים שער הכללים

האצעי קונטרסים ע' תז ואילך. אוה"ת בראשית ח"ו תתרלד,

פ"א. שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד.

א ואילך. ובכ"מ.

(90 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' קעה ואילך.

(95 וישלח שם, לב ואילך. וראה עץ חיים שבהערה 89.

סידור עם ד"ח קו, א. סה"מ תרל"א ח"ב ס"ע תקננ ואילך.

(96 ברכות מח, ב.

(91 ראה גם לעיל פקס"א (ע' תלז).

(97 ע"פ דניאל ד, לב.

(92 בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

והדוגמא מזה בספי' דתהו, דמצד תוקף הישות והתנשאו' והרוממו' יתירה שהי' בכל ספי' 98, עד שהספי' זולתה לא הי' תופס מקום כלל להיות נותן לה מקום ג"כ כו', וכמו ספי' החסד הי' בבחי' הרוממות ביותר (שז"ע שהיתה בבחי' מלוכה כו'), דרק אנא אמלוך 99, ולא הי' ספי' הגבו' תופס מקום ליתן לה ג"כ מקום למלוך כו', ועוד זאת, שלא הי' יכולה לסבול ספי' הגבו', לפי שהיא היפך מהותה לגמרי כו', וכ"ז הוא מצד הישות כו'. ומדות דתיקון הוא בבחי' הביטול, לא בבחי' התנשאות, והיינו שגם המדה ההפכי' תופס מקום ליתן לה ג"כ מקום כו', וגם יש בהם הביטול וההכנעה להתאחד ולהתחבר עם המדה ההפכיות כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה לכאו' הענינים סותרים זה לזה, דמאחר שבמדות דתהו הי' בהם ההתנשאו' שהמדה ההפכי' לא הי' תופס מקום כלל, א"כ מהו"ע שלא היו סובלין זא"ז, דהרי דבר שאינו תופס מקום, ה"ה כאילו אינו, ואיך יתכן לומר בזה שאינו יכול לסבול, שזהו מורה שהזולת תופס מקום, דמשו"ז לא יוכל לסובלו כו', ומאחר שלא הי' נותן מקום כלל לספי' האחרת (שז"ע אנא אמלוך לבד כו'), מפני מה לא היו סובלים זא"ז כו'. ובאמת הי' כן בבחי' הפירוד דתהו, שלא הי' סובלים זא"ז, לא רק מה שלא נתנו מקום זל"ז, דזה הי' עיקר סיבת השבירה כו'. וגם צ"ל, דמצינו היפך מהנ"ל, והוא, דבחי' הרוממות דוקא נותן מקום לכל דבר, שהרי אין לך דבר שאין לו מקום 100, דהיינו שאין לו ערך ותפיסה בעצמו ותפיסה אצל הזולת כו', כמשנת"ל פקס"ח 101, וזה ביותר בבחי' הרוממו' דוקא, דמי שאינו ברוממו', ישנם דברים שהוא מחשב ותופסים אצלו מקום גדול, ולהיפך, יש דברים שאינם חשובים בעיניו כלל ואינם תופסים מקום אצלו (והיינו מפני שהחשיבות הוא בבחי' קירוב ושייכות אל הדבר, וע"כ, במה שיש לו שייכות, הוא חשוב בעיניו, ושאיין לו שייכות לזה, אינו חשוב בעיניו לדבר מה כו'), משא"כ בהמרומם, דשום דבר אינו חשוב בעיניו (בבחי' קירוב ושייכות איליו כו'), והוא מובדל מהכל, אדרבא, נותן מקום לכל דבר, דכל דבר יש לו ערך ותפיסה קצת כו'. וגם אנו מוצאים דטבע המרומם להיות נמשך אל השפל דוקא כו', דהרוממו' אינו מתגלה בדבר שהוא בבחי' מציאות ויש, כ"א אל השפלים דוקא כו'. וכמו בענין הרחמים 102, הרי ידוע שזהו משום ב' סבות, הא', מצד הדעת וההרגשה, שמרגיש את הזולת, והחסרון שלו נוגע אליו, ומשו"ז הוא מרחם עליו, והוא הרחמים שבא מצד הקירוב דוקא, שיש לו קירוב אל הזולת, וידוע אותו ואת עניניו, וכ"ז נוגע אליו, ומעורר הרחמים בלבו שמרחם עליו כו'. והב', הוא מצד הרוממו' דוקא, דמשו"ז ה"ה רואה שפלות הזולת כו'. וכידוע דרחמים שייך על השפל דוקא, דמי שהוא באיזה דרגא, הרי אינו נופל עליו רחמים, כ"א על השפל, וזהו שהוא מרומם, להיותו מובדל בערך, ה"ה רואה שפלות הזולת, וע"כ הוא מרחם עליו, לפי שטבע המרומם להיות נמשך אל השפל דוקא כו'. וזה הטעם שגבי המלך ימצא ענין הרחמים

תפח

(101) ע' תסא ואילך.

(102) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי עקב ע' שיא ואילך. תורת חיים בשלח קעא, ג. לקמן ח"ג ע' ואשמ' ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' קח ואילך. תרס"ה ע' מט ואילך. תרפ"ד ע' נח ואילך. ד"ה אלקי עולם דש"פ נח תרפ"ט. תש"א ע' 28 ואילך.

(98) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' א ואילך.

תורת חיים בראשית ט, א ואילך. ובכ"מ.

(99) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' ז) בשם הזהר.

סה"מ צ' להצ"צ קסא, ב. קע, ב בשם האד"ר. ובכ"מ.

(100) אבות פ"ד מ"ג.

יותר מבשרים הגדולים, שזהו דוקא מצד הרוממות שבו, דהשרים, להיות שאינם ברוממות כ"כ בבחי' הבדלת הערך, והיינו שיש להם קירוב ושייכות אל העם כו', אינם רואים כ"כ שפלות הזולת, וה"ה עומד באיזה דרגא, ולכן אין לו הרחמים עליו כו', אבל המלך, להיותו מרומם בבחי' הבדלת הערך, ה"ה רואה השפלות של הזולת, שאין לו שום דרגא כלל (והכל שפלים נגדו כו'), וע"כ הוא מרחם עליו, שזהו מפני שהרוממות נמשך אל השפל, דמה שאינו שפל, כ"א עומד באיזה דרגא, אין בו התגלות הרוממו', כ"א בהשפל דוקא הוא התגלות הרוממות כו' (דכמו"כ הוא למעלה, דמרום וקדוש אשכון את דכה ושפל רוח דוקא כו'¹⁰³, דמה שהוא בבחי' יש, הרי אין אני והוא יכולים לדור כו'¹⁰⁴, ובד"כ כל דבר שבבחי' מציאות, אין זה כלי לאוא"ס, כ"א בחי' הביטול דוקא הוא כלי לגילוי אוא"ס ב"ה¹⁰⁵). הרי שהרוממות דוקא נותן מקום לכל דבר, וגם מתחבר עם כל דבר (דזהו מה שמרומם נמשך אל השפל כו'). וה"ז להיפך ממשנת"ל בספי' דתהו, שלא נתנו מקום זל"ז ולא היו סובלים זא"ז, שכ"ז הוא מצד הרוממות כו' (ובענין הנ"ל ג"כ צ"ל, מאחר שהרומם נותן מקום לכל דבר, וא"כ איך הוא נמשך אל השפל, שזהו שאינו עומד באיזה דרגא¹⁰⁶, ומאחר שנותן לו מקום וערך, ה"ה עומד באיזה דרגא כו').

אך כללות ההפרש בהעדר תפיסת מקום שמצד הרוממות הוא, שאם רואה אותו בבחי' העדר המציאות באמת, אז ה"ה נמשך אליו, כטבע המרומם להיות נמשך אל השפל כו', אבל כאשר רואה אותו בבחי' מציאות דבר, והוא עוד במציאות הפכי כו', אינו יכול לסובלו כו'. וזהו דבספי' דתהו שמצד הרוממו' שהי' בבחי' החסד עד"מ, לא הי' תופס מקום מדת הגבו, מ"מ ה"ז נראה גבי מדת החסד בבחי' מציאות דבר כו', ומצד הרוממות א"א לסבול איזה מציאות (ובאמת הרי היש והמציאות אינו כלי אל הרוממות כו' כנ"ל), וכ"ש שהוא מציאות הפכי כו'. אבל במדרי' התיקון הוא שאינו רואה אותו למציאות דבר, ומשו"ז הוא דוקא נמשך אליו כו', וז"ע מרום וקדוש אשכון את דכה כו'.

קיצור. דהנה תהו ותיקון הן מ"ה וב"ן. תהו מלוכה, ב"ן, ישות ורוממות, שלא היו נותנים מקום זל"ז, ולא היו סובלים זא"ז, ומשו"ז הי' השבירה. ולכאורה מה שאינו נותן מקום הו"ע העדר תפיסת מקום, ושאינו סובלו הוא שתופס מקום. וגם, הרוממות נותן מקום וערך לכל דבר, וטבע המרומם להיות נמשך אל השפל, וכמו הרחמים שמצד הרוממות, וכמו רחמי המלך על הכל, שכולם שפלים נגדו, מרום וקדוש אשכון את דכה. וכללות הענין, דברוממות, כאשר רואה השפל בהעדר המציאות, ה"ה נמשך אליו, וכשרואהו במציאות, אינו יכול לסובלו. וזהו ההפרש בין תהו לתיקון.

למגרמא** כלום, שז"ע השפלות, שאינה בדרגא מצ"ע, משו"ז דוקא מתקנאה כו' באיזה השפעה יתירה כו').

אבל בהגהות להחשך השמיטו רבינו.

(* מגילה יג, טע"א.

** למגרמא: אצ"ל: מגרמא.

103 ע"פ ישעי' נו, טו.

104 סוטה ה, א.

105 ראה תניא פ"ו (י, ב). תו"א בראשית ז, סע"א. ובכ"מ.

106 בגוף החסד: (ולהיפך אנו מוצאים במקבלים,

דהשפלות שלהם גורם הפירוד, וכמו אין אשה מתקנאה אל

בירך חברתה*, שזהו מפני שאינו דבר מצד עצמה, דל"ל

בס"ד. ליל א' דחה"ש, תרד"ע

וידבר אלקים את כל הדברים האלה כו'. וצ"ל מפני מה נא' במ"ת ש' אלקים, והלא ידוע דש' אלקים הוא מדת הצמצום וההעלם כו',² ובמ"ת הי' גילוי אוא"ס, וכמ"ש³ וירד ה' על הר סיני, שהי' גילוי אוא"ס ממש למטה, וכתיב⁴ וכל העם רואים את הקולות, רואין את הנשמע כו',⁵ ובנתינת התורה פתח באנכי ה' כו',⁶ שכ"ז הוא גילוי אוא"ס ממש כו', וא"כ למה נא' כאן ש' אלקים דוקא כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל,⁷ דספי' דתהו היו בבחי' פירוד, שלא נתנו מקום זל"ז ולא היו סובלים זא"ז כו'. ולכאן הענינים סותרים זל"ז, דמאחר שהספי' האחרת לא הי' לה תפיסת מקום כלל, איך לא היו יכולים לסבול כו'. וגם מצינו להיפך, שהמרומם דוקא נותן מקום לכל דבר, וטבע המרומם להיות נמשך אל השפל כו'. ונת',⁸ דכאשר המרומם רואה את הזולת בבחי' העדר המציאות, ה"ה נמשך אליו, אבל כאשר רואה אותו בבחי' מציאות, אז לא יוכל לסבולו כו'.

ורא ונהנה סיבת הדבר מה שהזולת נראה למציאות, לכאן זהו מפני שהוא בבחי' מציאות בעצם כו', וכמו בספי' דתהו, הרי גם מדת הגבו' הי' בבחי' מציאות מורגש כמו החסד כו', וע"כ לא הי' יכולה החסד לסבול מציאות מדת הגבו' כו'. אך באמת לא זהו עיקר הסבה, שהרי גם במדות דתקון, כל מדה וספי' היא בבחי' מציאו' דבר כו', וע"ה שאינו בבחי' מציאות מורגש כמו בספי' דתהו, מ"מ הי' בבחי' מציאות כו', דבכל המדרי' יש בחי' המציאות, גם במדרי' שלפני אצי' כו'. וכידוע דמן הצמצום הראשון הי' התחלת ענין המציאות כו',⁹ וז"ע עד שלא נבה"ע כו',¹⁰ דהיינו קודם שהי' הצמצום כו', דבאוא"ס שלפה"צ לא יש ענין המציאות כלל, דהגם דגליף גליפו בטה"ע¹¹, והו"ע שיער בעצמו בכח כו',¹² אין זה בבחי' מציאות כלל כו', וכמ"ש במ"א¹³, אבל לאחר הצמצום הי' התחלת ענין המציאות כו', וכ"ש באצי' שהוא בחי' המציאות, שגם האור הוא בחי' מציאות האור כו',¹⁴ וכ"ש שהכלים הם בבחי' מציאות כו'.¹⁵ וידוע דכל ענין המדות הן בחי' הרגש עצמו כו', וכמשנת"ל פל"ג¹⁶ ובכ"ד¹⁷. ועם היות שהמדות למעלה אינם כמו

(10) = בטהירו עילאה (זח"א טו, א).
 (11) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכה. שער היחוד פ"י ואילך. סה"מ עת"ר ע' לט. ובכ"מ.
 (12) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע סט. תרנ"ט ע' נו. המשך תרס"ז ע' תרמו. סה"מ עת"ר ס"ע מא ואילך. שם ס"ע שסב. לעיל פ"י פ"ט. פ"ע (ע' כב. ע' לט. ע' קעג ואילך).
 (13) ראה סה"מ עת"ר ריש ע' שי.
 (14) סה"מ תרנ"ט ע' נח. תרס"ב ע' רכט ואילך. תרס"ד ע' פ ואילך. המשך תרס"ו ע' תרכח ואילך. עת"ר ריש ע' מב. לעיל פ"ח ופי"ב (ע' טז. ע' כה).
 (15) ע' עא ואילך.
 (16) = ובכמה דוכתי.

(1) יתרו כ, א.
 (2) ראה תניא שעהיוה"א פ"ה ואילך. ובכ"מ.
 (3) יתרו יט, כ.
 (4) יתרו כ, טו.
 (5) ראה מכילתא ופרשי' יתרו שם. לקו"ש ח"ו ע' 120 הערה 5.
 (6) יתרו שם, ב.
 (7) פ"ר'ל ואילך (ע' תרמ ואילך).
 (8) ראה סה"מ תרמ"ד ע' שמו. תרנ"ד ע' רצט. תרנ"ז ע' קפט. תרנ"ט ע' מא. תר"ס ס"ע מג ואילך. תרס"א ע' קסז. תרס"ג ח"ב ע' קנד. תרס"ט ע' נו.
 (9) פרקי דר"א פ"ג.

למטה, וכמ"ש במ"א¹⁷ שהמדות למע' הן עצמי, לא מה שמתפעל בהדבר כו', הנה זהו בעצם המדות כמו שהן למע' מבחי' פעולה עדיין כו', אבל פעולת המדות, דהיינו חיצוני' הכלים וחיצוני' האור, ה"ז בכחי' התפעלות כו', שהרי בהכלים נוגע מעשה התחתונים כו'¹⁸. וכידוע בענין עיני ה' המה משוטטים¹⁹, שהן המלאכים הממונים כו', שע"י החטא נעשה כתם בהמלאך, ומגיע הפגם בהכלים (בכחי' החיצוני' שלהם כו'). ומ"ש²⁰ גלוי וידוע כו', הוא בהאור, אבל בהכלים הוא בכחי' יודע, וע"י הכלים מגיע בהאור בכחי' ידוע כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה ארדה נא דרוה"ב²¹, ומאחר שמגיע שם פגם, הרי מובן דהפעולה היא בכחי' התפעלות כו'. וגם שהמדות לגבי למעלה, והוא מה שהחסד הוא בחי' האה' וגבו' בחי' היראה כו', והו"ע רצו"ש, דמבו' במ"א²² ששייך גם בע"ס דאצי' (בכחי' הכלים עכ"פ כו', ועמ"ש בד"ה דבר אל בני' וישוכו כו'²³), י"ל שזהו ג"כ בכחי' מורגש כו'. הרי שיש ענין המציאות והמורגש גם במדרי' התיקון כו'. ובאמת הרי אין לך דבר שאין לו מקום כו'²⁴, כנ"ל²⁵. והגם דספי' דתיקון אינן בכחי' רוממות והתנשאות כו', הרי יש מדרי' שהן בכחי' רוממו', וכמו בחי' הכתר, שהוא בכחי' רוממות דוקא, ומ"מ, מרום וקדוש אשכון את דכא דוקא²⁶, שאינו נראה לבחי' מציאות כו'²⁷. וגם בחי' המל', שהיא בכחי' רוממות והתנשאות, דענין המלוכה הוא בכחי' רוממות דוקא כו', ומ"מ ה"ה בחי' מקור לבי"ע, ונמשך בכחי' חיות לכל העולמות ונבראים, וכמ"ש²⁸ ואתה מחי' את כולם כו', עם היות שבי"ע הן בכחי' מציאות ממש כו'. הרי שאין הסיבה מצד מציאות הזולת כו'.

תע

אך עיקר הסיבה לזה הוא הרוממות, היינו מה שהמרומם הוא בכחי' מציאות מורגש בעצמו כו', דלהיותו בכחי' מציאות בעצמו, ה"ה רואה את הזולת ג"כ בכחי' מציאות כו'. והעדר תפיסת מקום מה שכולא קמי' כלא כו'²⁹, הוא רק מה שמבטל הכל, לא שהכל אינו בכחי' מציאות נגדו להיות בטל במציאות לגבי', ושהוא רואה אותו בכחי' העדר המציאות כו', כ"א אדרבה, כל דבר הוא בכחי' מציאות דבר נגדו, והוא רואה אותו בכחי' מציאות שיש לו ערך ותפיסא כו', מאחר שהוא בעצמו בכחי' מציאות כו'. אבל כאשר הרוממות הוא בכחי' בלי מציאות בעצמו, אז באמת כל דבר כלא וכאין קמי', וכן נראה כל דבר בכחי' העדר המציאות כו'. ועיקר ההפרש בזה הוא בסבת הרוממות, אם שהוא בכחי' רוממות והתנשאות לבד, או שהוא מצד העצם, שהו"ע רוממות עצמי, שבעצם הוא

24 אבות פ"ד מ"ג.

25 פר"ל (ע' תרמא).

26 ע"פ ישע"י נז, טו.

27 בגוף ההמשך: (וגבי מקבלים שגם בריבוי ההשפעה ה"ה רק בכחי' מקבל כו', ומ"מ יכול להיות קנאה ופירוד כנ"ל*), הרי סיבת הפירוד והעדר הסבלנות אין זה רק מצד מציאות הזולת כו'.

אבל בהגהות להמשך השמיטו רבינו.

28 נחמי' ט, ו.

29 ע"פ דניאל ד, לב.

17 ראה אוה"ת יתרו ס"ע ב'תשט ואילך. סה"מ"צ להצ"צ נב, ב. סה"מ תרס"ד ע' טג. לעיל פקנ"ב (ע' תה). לקמן ח"ג ע' ואיתכו ואילך.

18 ראה גם לקמן ח"ב ע' וא"ר. ח"ג ע' וא"תעא.

19 זכרי' ד, י. תו"א דלקמן בפנים.

20 עירובין יג, ב. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"ח ע' 197 ובהערה 11.

21 = דרוש הב' (תו"א וירא יד, ד ואילך).

22 ראה סה"מ עת"ר ע' צב: „ויש להעיר ממ"ש בהבי' דישוכו בענין רוי"ש שבע"ס דאצי' כו"ל. — ראה בהמצויין בהערה הבאה.

23 מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיח ואילך.

אוה"ת בשלח ע' תא ואילך. וראה גם תו"ח בשלח קמב, ד.

(* במאמר שלפניו ע' תרמב הערה 106.

מרומם, לא שמרומם עצמו, כ"א בעצם מהותו הוא מרומם ונעלה מאד, וממילא בא הרוממות לגבי זולתו כו*, והיינו שהרוממות אינו בבחי' מציאות ובבחי' מורגש, כי אדרבא, אינו בבחי' מציאות ובבחי' מורגש כלל, שז"ע שהוא מרומם בעצם, היינו שאינו בבחי' מציאות בעצמו, דכל שהוא בבחי' מציאות בעצמו, אינו מרומם בעצם מהותו כו/, ובד"כ ענין המציאות הוא שמשו"ז הוא מתרומם על הזולת (וגם בזה יש חילוקים בענין המציאות, וכמשי"ת), אבל רוממות עצמו אינו בבחי' מציאות דבר כו/, וגם, הלא ענין רוממות עצמו היינו שהוא למעלה מגדר הזולת (ולמעלה היינו שזהו למעלה מהעולמות כו/), הרי אינו בבחי' מציאות כו/, ובבחי' רוממות זו אין הזולת נראה בבחי' מציאות כלל כו/.

קיצור. והנה מה שהזולת נראה למציאות, אין זה מפני המציאות שלו, שהרי כ"ה גם בתיקון, דמהצמצום הו"ע המציאות, גם לפני האצי', וכ"ש בחי' או"כ דאצי', וחיצוניות המדות הן בבחי' התפעלות, יודע וידוע, רק לפני הצמצום, גם בחי' השערה ככה, אינו בבחי' מציאות. ויש בחי' רוממות בתיקון, בחי' הכתר, גם מל' בחי' רוממות, ומחי' בחי' המציאות דבי"ע. רק הסבה היא, מה שהמרומם הוא מציאות בעצמו, להיות הרוממות הוא שמרומם עצמו, ע"כ כל דבר תופס מקום ומציאות, רק שמבטל אותו. ובבחי' רוממות עצמי, שזהו לא בבחי' מציאות בעצמו כלל, אין הזולת נראה למציאות כלל, וכלא ממש.

(לב) **והענין למעלה הוא,** דהנה הביטול דתיקון בכלל הוא הביטול בעצם המציאות, שז"ע רך כקנה וקשה כארז³⁰, דמדות דתהו בכללות הן בבחי' המציאות, ומדות דתיקון הן בכללות בבחי' ביטול המציאות כו/, ועם היות שיש בזה מדרי' שהן בבחי' המציאות (וכמשנת"ל פרל"א³¹ דגם מדות דתיקון הם בבחי' מציאות דבר כו/), מ"מ, בכללות הוא בבחי' ביטול בעצם כו/. וכמו מי שהוא בטבע הרך, שהוא בבחי' ביטול ושפלות בעצם המציאות שלו, דעם היות שהוא מ"מ בבחי' מציאות, ושייך בו עבודה בבחי' ביטול היש כו/, מ"מ הוא בטל בעצם כו/, כמו"כ הוא במדרי' דתיקון, דבעצם יש בזה הביטול בעצם המציאות כו/.

תעא אך לפי המבואר כאן בענין הרוממות, יובן זה בבחי' העצמות, שהוא בבחי' רוממות עצמי, להיותו עצמי כו/, והרי אין בזה ענין המציאות כלל ח"ו כו/. אמנם בגילויים, זהו בהאור שהוא בבחי' גילוי העצם וכלול בעצמו כו/, שהרוממות בזה הוא בבחי' רוממות עצמי כו/, וכמו המלך המרומם לבדו³², וכמו אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו/³³, שהו"ע

(* דענין הרוממות בזה אינו בבחי' התנשאות, כ"א בבחי' הבדלת הערך כו/³⁴).

תו"ח בראשית ט, א. סה"מ עת"ר ע' רטז.

(32) ע' תרמג ואילך.

(33) ברכת יוצר.

(34) פיוט „אדון עולם“.

(30) על קטע זה כתב רבינו: „אצ"ל" (= אין צריך להעתיק).

— ראה לעיל ע' יד הערה 50 בשוה"ג.

(31) תענית כ, א. וראה לקו"ת אמור לו, ד. חוקת סא, א.

מטות פז, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' ו ואילך.

רוממות עצמי כו' (וי"ל דבזה שייך ענין רוממות המעלה כו', דהרי הרוממות שלהיותו עצמי, הרי אינו שייך בזה מעלה לומר שהוא גבוה במעלתו, מאחר שהוא עצמי, ה"ז למעלה מגדר ענין העילוי כו', והרוממות שמצד היותו גילוי העצם וכלול בהעצם כו', בזה שייך ענין העילוי, שמרומם במעלתו כו', וכמ"ש בסש"ב³⁵ במשל זיו השמש כמו שהוא בגוף כדור השמש, שהוא שם ביתר שאת וביתר עז, דהיינו שהאור שם בריבוי ביותר ובאופן נעלה הרבה יותר כו', וכמ"ש במ"א³⁶. אבל ג"ז הוא רוממות עצמי, היינו שהוא מרומם בעצם מהותו, ואינו בבחי' מציאות בעצמו, כמו העצם כו', וכמ"ש בסש"ב, שאינו עולה שם בשם אור וזיו כלל כו'³⁶). וכמו"כ הוא גם בבחי' הרוממו' שהוא בבחי' התפשטות מן העצם, דלהיותו מרומם בעצם, ה"ה בבחי' התפשטות הרוממו' על הזולת כו'. וכמ"ש במ"א³⁷ בענין כתר מל' ולבוש מל'³⁸, דכתר מל' הוא בבחי' רוממו' עצמי, שמנושא ומרומם בעצם, וכמו המלך הקדוש כו'³⁹, ולבוש מל' הוא בחי' הרוממו' על העולמו', וכמ"ש⁴⁰ ה' מלך גאות לבש, בבחי' רוממות והתנשאו' על עם כו', והוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפה"צ, שעלה ברצונו אנא אמלוך כו'⁴¹, שזהו סבה על הרצה"פ שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו', משום שאין מלך בלא עם כו'⁴², דרצון זה דאנא אמלוך, גם כמו שהוא לפה"צ, ה"ז רק הארה ובחי' התפשטו' לבד כו', וכידוע דבעצמותו הוא בחי' אור השייך אל העולמות כו', וכמ"ש במ"א⁴³, אך זהו התפשטות הארה מבחי' הרוממות עצמי דעצמות א"ס, שאינו בגדר שייכות אל העולמות, שזהו בבחי' רוממו' עצמי כנ"ל, וכמו אשר מלך בטרם כו'³³, שגם ע"ז אמרו⁴² אין מלך בלא עם, דפי' אין הן⁴⁴, שיש מלך בלא עם כו'⁴⁵, ומבחי' רוממות העצמות נמשך התפשטות הארה, בחי' הרצון דאנא אמלוך כו', וכמו שאו'⁴⁶ המלך המרומם לבדו והמתנשא כו', דמפני שהוא מרומם לבד בבחי' רוממות עצמי, ע"כ הוא מרומם ומתנשא מימות עולם כו', וע"כ גם הרצון דאנא אמלוך הוא בבחי' רוממות עצמי, להיותו התפשטות הארה מבחי' הרוממות בעצם כו'. ועיקר ענין התנשאות על עם שייך לאחה"צ, אבל בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפה"צ, ה"ז בחי' רוממו' עצמי עדיין, שבא בבחי' הרוממו' בעצם כו', וכמ"ש במ"א⁴⁷ (עמ"ש בדרוש שמח תשמח רנ"ז⁴⁸).

ועוד זאת, דבחי' הרצון דאנא אמלוך הוא שבא ע"י התגלות דבחי' הרוממות בעצם דבחינת עצמות האור כו'. והענין הוא, דהנה ידוע⁴⁹ דבפרטיות יש בזה ג' מדרי' (בבחי' המלוכה הכלולה באו"ס לפני הצמצום כו'). הא', בחי' המלוכה כמו שהיא כלולה בעצמותו, שאינו בבחי' המשכה וגילוי כו' (וזהו בחי' עצמות האור שנת"ל). והב', מה

(44) ראה שבת קכד, ב. כקז, א. ובכ"מ. ערוך השלם ערך אין.

(45) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תקא. המשך תרס"ו ע' תלו. סה"מ תרס"ט ע' כג. אעת"ר ס"ע פב. וראה לעיל פע"ד (ע' קפד).

(46) ברכת יוצר.

(47) סה"מ תרנ"א ריש ע' יג. אעת"ר ס"ע פב. עזרת ריש ע' קלח.

(48) סה"מ תרנ"ז ע' קפג ואילך.

(49) ראה גם עטרת ראש שער ר"ה פ"ו ואילך (ו, ב ואילך). סה"מ תרס"ה ע' ב ואילך. תרנ"ו ע' שע ואילך. תש"ג ע' 7 ואילך. וראה מקומות שצויינו בהערה הבאה.

(35) פל"ג (מב, א). וראה שעהיוה"א פ"ג (עח, א ואילך).

(36) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ס. אעת"ר ע' יג.

(37) ראה תו"א מגילת אסתר ז, א ואילך. צא, ג. שערי אורה שער הפורים נד, א ואילך. סד, א.

(38) ע"פ אסתר ו, ח.

(39) תפלת העמידה לעשי"ת (ברכות יב, ב).

(40) תהלים צג, א.

(41) ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, סע"ד. נצבים נא, ב. ובכ"מ.

(42) בחיי וישב לת, ל. שם ר"פ בלק. תניא שעהיוה"א רפ"ז (פא, ב). ובכ"מ.

(43) ראה המשך תרס"ו ע' תערב ואילך.

שעלה ברצונו אנא אמלוך כו' (והוא בחי' התפשטות הארה מבחי' עצם האור כו'). והג', איך שמשו"ז עלה ברצונו להאציל כו'. וכידוע⁵⁰ שכל כח מתחלת הווייתו עד שמוכן להתגלות, קודם שמתגלה עדיין, יש בו ג' מדרי'. וכמו מדת החדש, יש בזה ג' מדרי'. כמו שהיא נטוע ומושרש בנפש, שאינו בבחי' המשכה כלל, ולא בבחי' מקור אל הגילוי כו'. וכמו שבא בבחי' התעוררות כללי כו'. ואח"כ ההשערה באיזה אופן תהי' ההטבה כו'. ולמע' הו"ע כי חפץ חסד הוא⁵¹, בחי' חפץ חסד ההיולי העצמי כו'. וכמו שעלה ברצונו להטיב⁵², שזהו בחי' התעוררות הטבה כבי', רק שהיא בד"כ עדיין כו'. ואח"ז ההשערה באיזה אופן תהי' ההטבה, שז"ע שיער בעצמו בכח כו'⁵³. וכמו"כ במדת המלוכה למעלה, הוא בחי' המלוכה כמו שהיא כלולה בעצמותו, שאינו בבחי' המשכה כלל, וכמו המלך הקדוש כו'³⁹. ומה שעלה ברצונו כבי' אנא אמלוך⁴¹, שזהו בבחי' התעוררות כללי כו'. ואח"ז ההשערה בפרט שעלה ברצונו להאציל כו'. אמנם, בכדי שמבחי' המלוכה כמו שהיא בעצמותו תהי' ההתעוררות דהרצון דאנא אמלוך, זהו ע"י ממוצע שיש ביניהם, והו"ע התורה⁵³, דכתי' בה⁵⁴ בי מלכים ימלוכו כו', והיינו שע"י התורה בא בהתגלות בחי' המלוכה הכלולה בעצמותו, ועם היות שאין זה שנעשה בבחי' מקור, רק שמתגלה כמו שהוא בעצם כו', ועי"ז נמצא מזה בחי' התפשטות הרוממות דאנא אמלוך כו'. ולהיות שזהו ע"י התגלות הרוממות בעצם, ע"כ גם זאת הוא בבחי' רוממות עצמי כו'.

תעב

קיצור. והענין הוא, דהנה, תיקון בכלל הוא בחי' רך כקנה, הנחת עצמותו. אמנם ענין הרוממות הוא בבחי' העצמות, רוממות עצמי, אך כמו"כ בהאור הכלול בעצמותו, עצם האור הוא בבחי' רוממות עצמי (וי"ל בזה ג"כ רוממות המעלה, להיותו בחי' אור עכ"פ), המלך המרום לבדו, בחי' מלך בלא עם. וכן בחי' התפשטות האור בעצמותו, בחי' הרצון דאנא אמלוך, סבת הרצון להאציל, להיות שזהו התפשטות רוממות העצמי, ה"ז ג"כ בבחי' רוממות עצמי, כתר מל' ולבוש מל'. ועוד, שזהו ע"י התגלות עצם האור. דהנה יש ג' מדרי', בחי' מל' הכלולה בעצמותו שאינו בבחי' המשכה, והיינו עצם האור, ועליית הרצון למלוכה, והשערה בכח. ומדרי' ד' היא התורה, ממוצע שיהי' התגלות עצם המלוכה, בכדי שיהי' עליית הרצון למלוכה, ע"כ הוא בחי' רוממות עצמי.

(רגל) **אבל** יש רוממות שאינו מצד רוממות עצמי כלל, כ"א מה שמרום ומגביה א"ע, או שמגביהים אותו להיות בבחי' ממשלה ברוממות והתנשאות, ואין בו רוממות עצמי מצד העצם כו'. שזהו ההפרש בין רוממות המלך לרוממות השר⁵⁵, דרוממות המלך הוא מפני שיש בו ענין הרוממות בעצם, שגם קודם שנעשה למלך ה"ה מלך בעצם, שיש בו ענין הרוממות בעצם כו', וה"ה מרום ומנושא בעצם מהותו, שמוכדל בערך מן העם כו', וכמו משכמו ולמעלה גבוה מכל העם כו'⁵⁶, וכמ"ש במ"א⁵⁷. וכאשר נעשה מלך,

50 ראה שער היחוד פ"י. תרמ"ד ע' שנד ואילך. תרנ"א ע' סז ואילך. תרנ"ד ע' שג ואילך. תרנ"ז ע' ריב ואילך. המשך תרס"ו ע' תרעה.

51 מיכה ז, יח.

52 ראה עץ חיים שער הכללים פ"א.

53 ראה לקמן בהקיצור שזהו מדריגה ד'.

54 משלי ח, טו.

55 ראה גם לעיל פקכ"ב (ע' שכא).

56 שמואל"א ט, ב (ושם: ומעלה).

57 ראה אוה"ת וירא תשסד, ב. תבוא ע' תתרפא. שה"ש

ח"ב ע' תיד. סה"מ תרנ"א ע' י. תרנ"ג ס"ע קנו. תרנ"ז ע' קפג.

תרנ"ט ע' יד.

ה"ז בחי' התפשטות והתגלות הרוממות, להיות משתרר ומושל על עם ומדינה בהתפשטות והתנשאות גדולה כו', אבל כ"ז הוא התפשטות מרוממות עצמותו כו', דכאשר נעשה מלך מתגלה בו בחי' הרוממו' שבצעמו, ומזה בא התפשטות הרוממות כו' (ולכן, לפ"ע רוממות עצמו, כ"ה הרוממו' על עם כו', דזה שהוא מרומם בעצם ביותר (דהיינו שיש בו מבחי' המלוכה במדרי' גבוה יותר, והוא מרומם ומנושא ביותר בעצם מהותו כו'), גם התפשטות הרוממות שלו הוא ביותר, שמוֹלֵךְ ומושל על מדינה גדולה וריבוי עם כו', שלא כ"א⁵⁸ יכול למלוך על מדינה גדולה כו', כ"א⁵⁹ כאשר יש בו מבחי' הרוממות ביותר כו'. וכן התפשטות הרוממות עושה בחי' הרוממו' בעצם, דכאשר מולך על מדינה גדולה וריבוי עם, נעשה מרומם בעצם ביותר כו', דבאמת א"ז בו בדרך התחדשות, כ"א שיש בו בחי' הרוממות בעצם, רק שבא לידי גילוי לעצמו ע"י התפשטות הרוממות כו', וכמ"ש במ"א⁶⁰).

משא"כ רוממות השר הוא שאין בו בחי' הרוממות בעצם, ואינו מרומם ומנושא בעצם מהותו כו', רק שעשו אותו לשר, היינו שהגביהו ורוממו אותו להיות שר ומושל כו', וכמו גדל המלך את המן כו'⁶¹, שזהו רק מה שגדלוהו ורוממוהו, אעפ"י שלא הי' גדול בעצם, אדרבא, הי' הפחות שבהז' שרים כו'⁶². ובזה יכול להיות הרוממות בהתנשאות יתירה, מאחר שאינו לפי העצם כלל, רק שמגדלים ומנשאים⁶³, ואח"כ מנשא א"ע כו', ע"כ יכול להיות בזה הגדלה יתירה כו' (רק שסופו ליפול, דמאחר שאין בזה ענין עצמי כלל, ע"כ סופו ליפול, וכשהוא נופל ה"ה נופל לגמרי. וכמו סר צלם מעליהם כו'⁶⁴, דזהו לפי שאין בהם או"פ, רק מה שהמקיף מחזיק ומקיים אותם, ולכן, בעת היותם, הם בבחי' תוקף ביותר, מחמת המקיף, וכאשר סר צלם מעליהם, ה"ה מתבטלים לגמרי כו', וכמ"ש במ"א⁶⁵. וכמו המן הרשע, שנפל אח"כ בנפילה יתירה, ונפל תפול⁶⁶, שלא נשאר ממנו מאומה, מפני שאין בו עצמי כלל כו'. וזהו ההפרש בכלל בין נש"י כו', דעם היות דכשהן נגבהין נגבהין עד לשמים, וכשהן נופלין ר"ל כו'⁶⁷, מ"מ נשאר בהם, וכמו ואף גם זאת לא מאסתים כו'⁶⁸, וכמו ואותך לא אעשה כלה כו'⁶⁹, והיינו מפני שהגבהה והרוממות הוא מצד העצם כו', והיינו שיש בהם ענין עצמי, שזה אינו מתבטל ח"ו כו').

תעג

אבל רוממות זאת היא בבחי' ישות ובבחי' מציאות מאד כו', שע"י הרוממות נעשה בבחי' ישות גדולה ביותר, עד שהכל קמי' כלא חשיבי, ואינו נותן מקום לשום דבר, והיינו שמבטל את הכל, מצד הגיאות וההתנשאות שלו כו'. וזה ג"כ נוגע אל הרוממות שלו, דלהיות שאינו מרומם בעצם, לכן, אם לא יבטל את זולתו, א"א לו להיות בבחי' רוממות כ"כ, דבמה יתרומם על הזולת כו', וע"כ, לאחר שמתרומם, ה"ה מבטל הכל כו', שכ"ז הוא רק מצד תוקף הישות והמציאות, הן בתחלתו, היינו תחלת ההתנשאות, שהיא רק בבחי' ישות לבד, והן אח"כ, לבטל כל דבר כו'. ומשו"ז אינו נותן מקום וערך אל הזולת, שבאם

(58) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רו ואילך. סהמ"צ להצ"צ קפא, א ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' סט. וש"נ.
(65) אסתר ו, יג.
(66) ראה מגילה טז, א. פרש"י אסתר שם.
(67) בחוקותי כו, מד (בדילוג).
(68) ירמ"י מו, כח.

= כל אחד.
(59) = כי אם.
(60) ראה סה"מ תרנ"א ע' יג. תרס"ט ס"ע כג ואילך.
(61) אסתר ג, א (בדילוג).
(62) ראה מגילה יב, ב.
(63) ומנשאים: אוצ"ל ומנשאים אותו.
(64) שלח יד, ט.

יתן לו ערך, אינו יכול להתנשאות כו' (והיינו שהערך והמציאות של הזולת מגרע ומפחית ערכו ומציאותו כו'), וע"כ, כשמתנשא, אינו נותן מקום לשום דבר כו'. אך כ"ז הוא רק בהתפשטות החיצונה, אבל באמת הוא להיפך, שכל דבר תופס מקום אצלו, היינו שרואה אותו למציאות דבר (ולכן ה"ז מונע להתנשאות שלו אם יתן לו מקום כו', כנ"ל), משום שבאמת הוא בבחי' מציאות לגבי, להיותו ג"כ בבחי' מציאות כו', והמציאות של הזולת מנגד אליו כו', וכ"ז הוא מפני שהרוממות שלו הוא בבחי' מציאות וישות כו'. משא"כ ברוממות המלך, שהרוממות מצד העצמות, אין מציאות הזולת מנגד כלל, דהיינו, מה שהזולת הוא⁷⁰ אינו מגרע ומפחית מאומה, מפני שהרוממות שלו אינו משום ענין המציאות והישות, כ"א מפני שהוא מרומם בעצם, ע"כ אין מציאות הזולת נוגע כלל, ואינו מגרע ומפחית מאומה, גם בהתפשטות הרוממות כו'. והגם בהתפשטות הרוממות הוא בבחי' ישות, וכנודע דכל מלוכה הוא בחי' יש כו', וכמ"ש במ"א⁷¹, מ"מ, סיבת הישות אינו מצד המציאות בעצם, כ"א מצד הרוממות עצמי, דרוממות עצמי הוא אדרבא, בחי' העדר המציאות והישות לגמרי, וכמשנת"ל פרל"א⁷²*, וזו היא סיבת הישות בהתפשטות הרוממות כו', הרי גם הישות הזאת אינו בבחי' ישות, כ"א שבזה בא בחי' רוממות העצמי כו'⁷³.

ובאמת י"ל דישות דמלוכה אין זה ענין הישות והמציאות, כ"א הוא תוקף הכח והעוז, שזה בא מהתוקף דרוממות עצמי כו'.

קיצור. והנה, גם התנשאות על עם, הוא התפשטות רוממות עצמי, ולכן, לפ"ע⁷⁴ שמרומם בעצם, הוא ההתפשטות על עם ומדינה. אבל יש שמרומם עצמו, ואין בזה ענין עצמי כלל, והוא בתוקף רוממות יתירה (וכשנופל נופל לגמרי), ומבטל הכל, ובאמת הכל תופס מקום וערך אצלו, ובכוונה מבטלו בתוקף שלו, מפני שמגרע מציאותו. משא"כ ברוממות מצד העצם, אין הזולת מגרע מציאותו, מאחר שאין הרוממות מצד המציאות, כ"א מצד העצם. והרי מלוכה היא בבחי' ישות, זהו ג"כ מצד רוממות העצמי. ובאמת זהו תוקף הכח, שבא מתוקף רוממות העצמות.

רלד) והענין י"ל עפמ"ש בש"א⁷⁵ בענין וסוס אשר רכב כו'⁷⁶, דסוס בגימ' ב"פ ס"ג⁷⁷, שם ס"ג שעולה למע', ושם ס"ג היורד כו', דאות סמ"ך מורה על

(* (ולמעלה הו"ע יש אמיתי שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו', וכמ"ש במ"א⁷⁸).

(75) סיום הענין – לקמן פרל"ד (ע' תרנ) קטע „אבל בעצם

מהותו ה"ז בבחי' ביטול המציאות לגמרי כו'.

(76) = לפי ערך.

(77) = בשערי אורה לאדמ"ר האמצעי (שער הפורים עב,

ב).

(78) אסתר ו, ת.

(79) ראה גם תו"א מגילת אסתר צא, סע"ב. שם, סע"ד

ואילך.

(70) הוא: אוצ"ל: מה שהזולת הוא מציאות.

(71) ראה לקו"ת בלק סח, ג. לעיל פקס"א (ע' תלו).

(72) ע' תרמד ואילך.

(73) ראה לעיל ספמ"ט (ע' קטו). וש"נ.

(74) על קטע זה כתב רבינו: „משבחה"ע אצ"ל" (= מה

שבחצאי העיגול אין צריך להעתיק). – ראה לעיל ע' יד הערה

50 בשוה"ג.

הסתימות וההעלם דא"ס כמו שהוא סתום מצ"ע כו', וכמשנת"ל פ' ר"ה ור"ז⁸⁰, והוא בחי' פלא עליון, דהיינו בחי' הפלאות האור למע' בעצמותו, בלתי יבוא למטה כלל כו', וכמו שבחי' פלא זה הוא למע' בעצמות, כמו"כ גם כבואו למטה הוא סתום ונעלם, והוא מ"ש⁸¹ אתה אל מסתתר, ובחי' הסתר זה הוא באותיות הטבע כו', והוא ההסתר שאינו בהדרגא כלל כו' (ועמשנת"ל פרך"ד ורך"ה⁸²). וכאשר ההסתר הזה נהפך לאור, ה"ז בחי' גילוי העצמות ממש כו', וכמשנת"ל שם. וזהו ג"כ מה שהתהוות המציאות הוא מבחי' העצמות דוקא כו', דכשם שכל ההעלמות וההסתרים הן מבחי' העלם העצמי הסתום בעצם כו', כמו"כ התהוות היש והמציאות הוא מבחי' העצמות דוקא כו'. ולכן הביטול שבועולמות עצמן הוא בבחי' אין עוד⁸³, שלמע' יותר מהביטול שבאור, שהוא בבחי' כלא חשיב⁸⁴ לבד, ובמציאות היש, הביטול הוא בבחי' אין עוד כלל כו', וכמ"ש במ"א⁸⁵, ונז' לעיל פקע"ח⁸⁶. וכמו"כ בבחי' המל', דבחי' הישות והתוקף דמלוכה זהו מבחי' רוממות העצמות שלמע' מבחי' גילוי כו', וכמו ויתן עוז למלכו כו'⁸⁷, וכמ"ש⁸⁸ ה' בעוז ישמח מלך כו', שזהו מה שנותנים לו התוקף דבחי' הרוממות עצמי כו', דבחי' התפשטות המלוכה שבא בבחי' רוממות על עם בתוקף הישות והמציאות, זהו מבחי' הכח והעוז דבחי' מל' שלמע' בבחי' עצם הרוממות כו'.

אבל⁸⁹ בעצם מהותו ה"ז בבחי' ביטול המציאות לגמרי כו', דכשם דבחי' הרוממות עצמי ה"ז בתוקף גדול, דכל עצמי הוא בתוקף כו', ואינו בבחי' מציאות דבר כלל, שז"ע העצם שאינו בבחי' מציאות כו', כמו"כ תוקף ההתנשאות בפועל, להיות שזהו תוקף העצמות, ה"ז בבחי' ביטול המציאות לגמרי כו'. וכמו דוד המע"ה⁹⁰, בתוקף המלוכה שלו, ה' בבחי' ביטול ושפלות לגמרי, ונקרא דוד עבדי כו'⁹¹, וכתיב⁹² כי עני ואביון אני, ואם לא שויתי ודוממתי כו'⁹³, בבחי' תכלית השפלות והביטול כו', ואינם סותרים זל"ז כלל, דעם היות שה' בבחי' ביטול לגמרי, היתה המלוכה בתוקף ההתנשאות בבחי' תוקף העצמי כו', והגם שה' בתוקף ההתנשאות, ה' בעצם מהותו בבחי' ביטול במציאות לגמרי כו'. וגם זאת, שכל דבר נראה בבחי' העדר המציאות כו', דהרי באמת הכל בטל במציאות לגמרי כו', וכמו דלגבי רוממות המלך הכל מתבטל במציאות לגמרי, שאין בו שום תפיסת מקום לעצמו, ומתבטל בעצם מהותו כו', כנודע, וזהו דברוממות המלוכה הכל שפלים נגדו, והכל אין ואפס נגדו, שאין זה מצד התנשאות יתירה שבו שמבטל הכל, כ"א שהן בעצמן (וכן גבי המלך) אינם תופסים מקום וערך כלל לגבי הרוממות שלו (דגם ההתפשטות הוא מבחי' רוממות העצמות כו' כנ"ל), והן באמת בבחי' ביטול כל מציאותם, כאלו אינם בבחי' מציאות כלל כו', וברוממות המלוכה נראים כמו האמת, שרואין אותם בבחי' בלי מציאות כו'.

(87) שמואל-א ב, י.

(88) תהלים כא, ב.

(89) כאן הוא סיום הענין של הקטע האחרון בפרק הקודם.

(90) = המלך עליו השלום.

(91) יחזקאל לו, כד-כה.

(92) תהלים פו, א.

(93) שם קלא, ב.

(80) ע' תקעא ואילך. ע' תקעז.

(81) ישע"י מה, טו.

(82) ע' תרכג ואילך.

(83) ואתחנן ד, לט. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202.

(84) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(85) ראה סה"מ תרס"א ע' קצז ואילך.

(86) ע' תצז.

קיצור. וע"ד ש' ס"ג, שיש בו ב' מדרי', עולה ויורד, וכמו סמ"ך, סתום בעצם, ולפ"ע תעה זה הוא ההסתר לגמרי, וכמו התהוות היש הוא מהעצמות דוקא, ולכן ביטול היש הוא בבחי' אין עוד. וכמו"כ תוקף המלוכה הוא מתוקף העצמות. ובאמת אינו בבחי' מציאות כלל, כמו העצמי שהוא בעצם התוקף, ובלי מציאות. וכמו"כ הזולת הוא בלי מציאות בעצמו, שמתבטל בעצמו מפני הרוממות, וכן גבי המרומם הוא בלי מציאות וערך כלל, שכן הוא באמת, וברוממות המלוכה נראה האמת.

אך (לה) לכאור' סותר לזה, מה שאנו רואין שהמרומם דוקא בבחי' רוממות אמיתי, אינו מבטל שום דבר, ואדרבה, נותן מקום וערך לכל דבר כו', ובאמת אין לך דבר שאין לו מקום²⁴, ואיך נאמר שאינו במציאות כלל, וכן הוא נראה בהרוממות בבחי' בלי מציאות, דלפי הנ"ל לכאור' הוא להיפך, דכל דבר שנמצא ונתהווה יש לו מקום, והרוממות דוקא נותן מקום לכל דבר כו'.

אך הענין הוא, דזה שיש לו מקום ונותן לו מקום, אין זה שהדבר מצ"ע יש לו מקום וערך, כ"א מה שנותנים לו ערך, דעם היות שאין לו שום ערך ותפיסה כלל וכלל לגבי הרוממות, ובאמת ה"ה בטל במציאות לגמרי לגבי הרוממות, כנ"ל, מ"מ, טבע הרוממות האמיתי כאשר בא בבחי' התפשטות והתגלות, שנותן מקום לכל דבר, וגם לדבר הקטן ביותר נותן לו ערך ומקום כמו לדבר הגדול כו', וזהו מפני שהתפשטות הרוממות הוא בבחי' רוממות העצמות, לא בבחי' מציאות וישות כו', כנ"ל, ע"כ הוא נותן מקום לכל דבר, הגם שמצ"ע אין לו שום מקום וערך כלל כו'. ודוקא בבחי' בהתפשטות²⁴ הרוממות, דכאשר הוא ברוממות עצמי בעצם, אינו בגדר נתינת מקום לשום דבר, כי מובדל בערך לגמרי כו', אבל כאשר הוא בהתפשטות הרוממות, ה"ה נותן מקום לכל דבר כו'. ועם היות שנותן להם מקום וערך, אין להם שום מקום וערך מצד עצמן כלל כו', דזה שנותן לו מקום, אין זה שהדבר תופס מקום אצלו, דבאמת אין הדבר מצ"ע תופס מקום כלל, רק מה שהוא נותן לו מקום וערך, ולכן, הגם שנותן לו מקום, אין להדבר מקום מצ"ע כלל כו', דכן הוא בידיעת הרוממות, דמצ"ע אין להם שום מקום כלל, רק שהוא נותן להם מקום וערך כו'.

וזהו ההפרש בין המרומם לשאינו מרומם, דמי שאינו מרומם, ה"ה נותן מקום וערך לדבר שיש לו מקום מצ"ע, היינו לדבר שתופס מקום אצלו, ועם הנתינות מקום נעשה הדבר בבחי' מציאות יותר, להיות שזהו בבחי' קירוב הערך, וא"כ, בזה שנותן מקום להדבר, הרי הדבר הוא אצלו בבחי' תפיסת מקום יותר, דהיינו בחי' המציאות והערך יותר כו'. משא"כ המרומם, נותן מקום לדבר שאין לו מקום וערך מצ"ע²⁵, דהיינו שמצ"ע אין זה תופס מקום כלל, וע"כ, עם הנתינות מקום אין מ"מ להדבר מקום מצ"ע, להיות שזהו בבחי' הבדלת הערך, ואינו נתפס בזה, לכן הדבר מצ"ע אין לו מקום וערך כלל כו' (ובזה מתורץ איך טבע המרומם להיות נמשך אל השפל, מאחר שהוא נותן מקום להדבר, א"כ אינו שפל כו', דלפי הנ"ל מובן, להיות שזהו רק מה שהוא נותן לו מקום וערך, אבל הדבר

מצ"ע אין לו מקום וערך כלל, א"כ, הרי מצ"ע הוא שפל, שלא בבחי' מציאות כלל, וע"כ טבע המרומם כו').

ו"ל הענין למעלה, ע"פ הידוע בענין דעת עליון⁹⁶, דהדיעה העליונה היא שלמעלה יש, היינו בחי' יש האמיתי כו', ולמטה אין, שהכל בבחי' אין ואפס ממש כו'. ומבואר הענין במ"א⁹⁷, להיות מעצמות האוא"ס א"א שיהי' איזה מציאות דבר, והתהוות המציאות הוא רק ע"י הצמצום כו', וכאשר לגבי אוא"ס אין שום דבר מצמצם ומעלים כלל, ומאיר האוא"ס בגלוי לאחצה"צ כמו קודם הצמצום, לכן באמת העולמות והנבראים בטלים במציאות לגמרי, שאינם בבחי' מציאות כלל כו'. ולכאורה אינו מובן, והלא מ"מ נתהוו העולמות, וכתבי⁹⁸ בראשית ברא אלקים כו'⁹⁹, ואיך אינם במציאות כלל כו'. ולפי הנ"ל י"ל, דבאמת כל העולמות אינם במציאות כלל, ומה שהן במציאות, זהו רק מה שהאוא"ס נותן להם מקום ומציאות, אבל לא שהן בבחי' מציאות מצ"ע כו', ועם היות שנותן להם מקום, מ"מ אין להם מקום מצ"ע כו', וכך הוא בידיעתו ית', שאינם בבחי' מציאות כלל וכלל, רק שהוא ית' נותן להם מקום וערך כו' (דהעולמות בידיעתם הוא שיש להם מקום מצ"ע, וה"ה בבחי' מציאות כו', וזהו בבחי' ד"ת, שהוא בההארה השייכה אל העולמות, שהיה תופס מקום כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁰, משא"כ בידיעתו ית', מה שנתהוו הוא רק שהוא ית' נותן להם מקום, דבאמת אינם במציאות כלל כו').

תעו

ועפ"ז יש להמתיק מה שמבואר במ"א¹⁰¹ בענין ה' אחד¹⁰² מלמטלמ"ע, דהנבראים לאחר שנתהוו ה"ה כלולים בעצמותו, וממילא אינם במציאות כו', ומבו' שם¹⁰³, דמ"מ נתהוו הנבראים, דהרי שם אלקים הוא אמת, רק שהשם אלקי' כלול בעצמותו כו'. ולפי הנ"ל י"ל ענין ההתכללות דשם אלקי' בעצמותו הוא, שזהו רק מה שהאוא"ס ב"ה נותן מקום וערך אל הנבראים כו', והרי שם אלקי' אמת בידיעתו ית', שיש מציאות לנבראים, וזהו ע"י שם אלקי' דוקא, וכנ"ל דבבחי' רוממות עצמי ממש הרי אינו בגדר נתינת מקום כלל, רק בהתפשטות הרוממות כו', וז"ע שם אלקי', שהוא כענין בחי' התפשטות הרוממות כו' (ועמ"ש במ"א¹⁰⁵ בענין המלך הקדוש והמלך המשפט כו'³⁹), ה"ה נותן מקום וערך לנבראים כו', אך הוא כלול בעצמותו, שזהו רק מה שהוא ית' נותן להם מקום, לא שיש להם מציאות מצ"ע, דמצ"ע אינם בבחי' מציאות כלל כו'¹⁰⁶) (וביחוד דמלמעלמ"ט הוא

תעריב' תרע"ו ס"ע רסד ואילך. עזרת' ע' כט. פרת' ע' קנד (ושם): "כמ"ש בהקדמת אמרי בינה .. וכמ"ש מה בדרוש בשעה שהקדימו, תעריב". ספר השיחות תורת שלום ע' 49 ואילך. ע' 184. ע' 197 ואילך.
 102) ואתחנן ו, ד.
 103) ראה ספר השיחות תורת שלום שם (ע' 198). וראה גם
 104) דבבחי': אוצ"ל דבחי'.
 105) ראה סה"מ תרנ"א ע' קית. תרנ"ז ע' קפד. המשך תרס"ו ע' שצה.
 106) ראה גם לקמן ח"ב פשמ"א (ס"ע ותשא). סה"מ עזרת' ע' קד. תרפ"ח ע' כה ואילך.

96) ראה תו"א יתרו סח, סע"א ואילך. לקו"ת פ' ראה כג, ד. שמע"צ פג, א. שה"ש ל, א ואילך. מז, ב. המשך תרס"ו ס"ע רצא ואילך. סה"מ עת"ר ע' שה. ובכ"מ.
 97) ראה סה"מ תרמ"ג ע' צח ואילך. תרס"ג ח"א ע' פב ואילך. המשך תרס"ו ע' סח. ע' תקסח. סה"מ תרע"ח ע' שפד.
 98) בראשית א, א.
 99) ראה סה"מ תרכ"ט ס"ע קסא. המשך תרס"ו ע' סח. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושים לפסח ריש ע' שסט.
 100) ראה מקומות שצויינו בהערה 96. המשך תרס"ו ע' רצו. ע' תקסח. ס"ע תקעה. סה"מ תרס"ח ס"ע טו. לקמן ח"ב ס"ע ואקנח ואילך. סה"מ עטר"ת ע' תלה. ועוד.
 101) ראה אמרי בינה פתח השער בתחילתו (א, א ואילך).
 סה"מ תרס"ג שם. לקמן ח"ב פשצ"ב (ע' ותנו ואילך). סה"מ

ליל א' דחג השבועות, ה'תרד"ע

תרנג

שהוי' הוא אלקי', והיינו שמציאות הנבראים הוא שהן אלקות כו', וביחוד דמלמטלמ"ע הוא שאוא"ס נותן מקום, שזהו באמת בלי מקום ובלי מציאות כו'¹⁰⁷).

ועפ"ז יובן מ"ש¹ וידבר אלקי' את כה"ד כו'. דהנה, גילוי בחי' ד"ע הוא שנתחדש במ"ת, דהרי עד מ"ת הי' העבודה בבחי' ד"ת, וכמ"ש¹⁰⁸ וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופירש"י לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי, והו"ע ואמת הוי' לעולם¹⁰⁹, בחי' ד"ע, שהיא הדיעה האמיתית כו', ועל מ"ת נא¹¹⁰ לכן אמר לבנ"י אני הוי', גילוי בחי' ד"ע כו'. והנה, בד"ע, הגם שזהו גילוי שם הוי', הרי יש בזה ג"כ שם אלקי', רק שזהו מה שאוא"ס נותן מקום כו', וזהו אמיתית היחוד דהוי' אחד, שהעולמות נבראו, ומ"מ ה"ה בבחי' אחד, לפי שהם כלולים בעצמותו ובטלים ומיוחדים כו'. וזהו שנא' במ"ת וידבר אלקי', ומ"מ הי' גילוי אוא"ס ממש למטה, ואמר אנכי הוי' כו'⁶, גילוי שם הוי' ממש כו', דשם אלקי' אינו מסתיר, ומאיר הגילוי דאוא"ס כו', והשם אלקי' הוא כלול בעצמותו, דהיינו שזהו רק מה שאוא"ס נותן להם מקום וערך, ובאמת מצ"ע אין להם שום מקום כלל כו', והוא אמיתית היחוד דהוי' אחד כו'.

קיצור. ולכאוי, הרי המרום נותן מקום לכל דבר, ונמשך אל השפל. הנה זהו שהמרום בעצם נותן מקום וערך לדבר שאין לו מקום וערך מעצמו, ונמשך איליו (ולכן לא נעשה בזה בבחי' מציאות, משא"כ האינו מרום בעצם, נותן מקום לדבר שיש לו אצלו מקום, ובזה נראה אצלו במציאות יותר). ושייך זה רק בהתפשטות הרוממות, כי עצם הרוממות, מובדל לגמרי. וז"ע ד"ע, דכל"ח, והלא נבראו העולמות, זהו רק שהוא ית' נותן להם מקום, ומצ"ע אין להם מקום. וזהו ש' אלקים הכלול בעצמותו, בחי' התפשטות הרוממות. וזהו וידבר אלקים, גילוי בחי' ד"ע שנתחדש במ"ת.

108) וארא ו, ג.

109) תהלים קיו, ב. וראה המשך תרס"ו ע' רצא ואילך.

110) וארא שם, ו.

107) ראה גם סה"מ תרנ"ד ע' רפח. תרס"ג שם. תרס"ה ע'

ערב. תרס"ו ע' כ. סה"מ תער"ב-תרע"ו ועזר"ת שבהערה 101.

ספר השיחות תורת שלום ע' 184. ע' 196 ואילך.

בס"ד. ליל ב' דחה"ש, תרד"ע

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו'.² וצ"ל: מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ, ולא נא' אשר בראתי שו"א, והלא ברה"ע הוא לכאו' פלא יותר מיצי"מ, דהאותות ומופתים דמצרים היו יש מיש, וברה"ע הוא יש מאין, וא"כ הול"ל אשר בראתי שו"א כו'. גם צ"ל מ"ש אנכי ה' אלקיך, הלא ידוע⁵ דהוי' ואלקים הן אורות וכלים, דהוי' מקור האורות, ואלקים מקור הכלים כו', וזה שייך בס' השתל' כו', אבל אנכי הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מס' השתל' כו', ומאמרו אנכי ה' אלקיך משמע דבחי' אנכי הוא הוי' אלקיך כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁶ דברוממות יש ב' ענינים, בחי' הרוממות שאינו בבחי' רוממות עצמי, שאינו נותן מקום לשום דבר, וזהו רק שמבטל כל דבר, דבאמת כל דבר יש לו מקום ומציאות בעצם, שאינו בטל, וגם בהמרומם הוא תופס מקום, שמגרע ומפחית ערכו ומציאותו כו', רק שמצד הישות והתנשאות יתירה ה"ה מבטל כל דבר כו'. ויש בחי' הרוממות שהיא התפשטות והתגלות בחי' רוממות עצמי כו', דרוממות זו נותן מקום לכל דבר, ועם היות שנותן מקום, אין להדבר מקום מצ"ע, כי הוא בטל במציאות, וכן הוא נראה בהרוממות, כמו שהוא באמת, שהדבר אין לו מקום מצ"ע, רק שהוא נותן לו מקום וערך כו'.

וע"פ הנ"ל יובן בספי' דתהו, דסיבת הדבר שהיו בבחי' מנגדים זל"ז ולא היו סובלים זא"ז, זהו מצד שהרוממות הי' בבחי' ישות ובבחי' מציאות מורגש בעצמו, וא"כ, העדר תפיסת מקום דהספי' האחרת, אין זה שאינה בבחי' מציאות, רק שמבטל כל מה שזולתו, מצד תוקף הישות וההתנשאות, אבל באמת ה"ה בבחי' מציאות, ונראה למציאות כו', וממילא ה"ז מגרע ומפחית את המציאות שלו, וע"כ הוא בבחי' מנגד אליו, ואינו יכול לסובלו, מצד עצם המציאות שלו, וכ"ש כשהוא היפוכו כו'. והא בהא תליא, דכאשר הרוממות היא בבחי' רוממות עצמי, לא בבחי' מציאות בעצמו, ה"ה נותן מקום לכל דבר, והדבר בעצמו הוא בבחי' בלי מקום ומציאות כו' (דהיינו שבעצם הוא בבחי' בלתי המציאות, דבטל במציאות לגמרי, וכן הוא נראה בבחי' בלי מציאות כו'). וע"כ הוא נמשך ומתחבר אליו, כטבע המרומם להיות נמשך אל השפל כו'. משא"כ כאשר הרוממות היא בבחי' מורגש בעצמו בבחי' מציאות דבר, אינו נותן מקום לשום דבר, אבל הדבר הוא בבחי' מציאות ונראה למציאות כו', וע"כ אינו יכול לסובלו כו'.

תעח

עט"ת ע' שס ואילך. הי"ת ע' 20. תש"ז ע' 208. לקו"ש ח"א ע' 235.

(4) = שמים וארץ.

(5) ראה תו"א יתרו סט, ד. לקו"ת בלק עג, ב. סה"מ תרנ"ז

ע' מז. תרס"ה ע' קפה. המשך תרס"ו ע' תרכח ואילך. ובכ"מ.

(6) פרל"ב ואילך (ע' תרמה ואילך).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה והנה יש להבין כו' דמלכא משיחא במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שנט – כנסמן לקמן בהערות.

(2) יתרו כ, ב.

(3) ראה ראב"ע יתרו שם, א. סידור עם דא"ח רפד, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' תא ואילך. סה"מ

ליל ב' דחג השבועות, ה'תרד"ע

תרנה

אמנם עדיין צ"ל, הרי ספי' דתהו היו כאו"א בבחי' מלוכה, וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו כו', ונקרא ז' מלכין דתהו כו', והרי נת"ל פרל"ג⁸, דבמלוכה הרי רוממות המלך הוא בבחי' רוממות עצמי, ונותן מקום לכל דבר, ונמשך אליו כו', והרי בספי' דתהו ה' ההיפך מזה לגמרי, ונת' שזה מפני שהי' בבחי' מלוכה, שהו"ע ההתנשאות והישות כו', ומאחר שהן בבחי' מלוכה, הרי אדרבא, ה' צ"ל נותן מקום לכל דבר כו'.

אך הענין יובן ע"פ משנת"ל פקך"ב⁷, שיש ב' מדרי' בבחי' כתר מל', דבד"כ ענין הכתר הו"ע ההתנשאות והרוממות כו', ויש בזה ב' מדרי', הא', הכתר מל' שמקבל מהעם והשרים כו', והוא ע"י ההכתרה שמכתירים אותו בכתר מל', דענין ההכתרה הוא שמקבלים אותו למלך עליהם, ומראים לו הביטול שמתבטלים לפניו בכריעה והשתחוואה המורה על בטול כל מהותם כו', ועי"ז נעשה מלך עליהם בבחי' התנשאות והשתררות עליהם כו'. והיינו שמתגלה בו כח ההתנשאות שיש בנפשו בהעלם כו', שהרי כאו"א יש בו כח ההתנשאות, כמו שיש בו כל הכחות והמדות כו'. ויש חלוקים בנפשות, דיכול להיות שאיזה מדה היא בו בתוקף יותר כו', והיינו שהיא בבחי' המשכה קצת מהנפש כו', ואין זה בבחי' המשכה נעלמת, שזהו שנעשה מקור לגילוי כו', וכמ"ש במ"א¹⁰, כ"א זהו בהכחות עצמיים שאינם בבחי' מקור עדיין כו', רק שמ"מ יכול להיות שכח א' יהי' בבחי' המשכה יותר ועלול יותר להתגלות כו'. וי"ל שזהו מה שיש בו העלולית להתגלות הכח הזה, וכמו מי שהוא איש הגבורה, יש בו העלולית להיות התגלות כח ההתנשאות שבו כו'. וגם יכול להיות שיש בו בחי' כח ההתנשאות יותר מצד שרשו, שיש לו איזה שרש בבחי' מדת המלוכה יותר מזולתו כו'. אבל כ"ז הוא ההתנשאות הנעשה ע"י העם כו', ואין זה רוממות עצמי כו', דרוממות עצמי אינו מכח ההתנשאות לבד, כ"א מעצם הנשמה, שהיא בבחי' הרוממות בעצם כו', וכמו המלך, דעצם נשמתו הוא במדרי' גבוה ונעלה, והוא נשמה כללית כו', וכמ"ש במ"א¹¹, אבל הרוממות שמכח ההתנשאות שבנפש, זהו ההתנשאות הבאה מן העם כו'. והב', הוא כתר מל' הבא לו בירושה מאבותיו, שהכתר שהי' על ראש אביו, מלביש גם הוא כו', והו"ע כתר הולמתו כו'¹², והיינו בחי' התנשאות ורוממות עצמי, שהוא מלך בעצם מצד עצם נשמתו, וא"צ להכתרה כלל, וכידוע דמלך בן מלך א"צ להכתרה כו' (ובשלמה הי' מצד המחלוקת כו')¹³, והיינו שא"צ להביא (ארויסבריינגען) ההתנשאות שבו, רק באה מאיליו וממילא, דלהיותו מרומם בעצם, היינו בעצם נשמתו, ה"ז בא מעצמו, כשמגיע הזמן לזה כו', וגם אין העם צריכים להראות לו ביטולם אליו, כי הכל בטלים אליו ממילא, והבטול הוא שאינם בבחי' מציאות כלל, והוא בטול אמיתי בעצם מהותם ממש כו', והרוממות אינו בבחי' השתררות, כ"א שזהו התפשטות והתגלות

7) וישלח לו, לא ואילך. וראה עץ חיים שער הכללים פ"א.

8) שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד. לעיל פר"ל (ע' תרמ).

9) ע' תרמו ואילך.

10) ע' שכא ואילך.

11) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ס"ע עג ואילך.

12) מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תרלה ואילך. סה"מ תרנ"א

ע' לד. ע' סח ואילך. תרנ"ו ס"ע שעא. תרנ"ז רה ואילך. תרנ"ט

ס"ע ריג ואילך. תרס"ה ע' ת. המשך תרס"ו ע' קו ואילך. ע'

תרנו ואילך. סה"מ תרע"ח ע' שפז. ועוד.

11) ראה סה"מ תרנ"ו ע' רטו. וראה גם לקמן ח"ב ע'

ואקעג.

12) ע"ז מד, סע"א. וראה גם סנהדרין כא, ריש ע"ב

ובפרש"י.

13) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א הי"א. הל' מלכים

פ"א הי"ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 107 ואילך.

אנכי ה' אלקיך

מבחי' רוממות העצמי כו', והיינו, שגם בהתפשטות נראה ונגלה בחי' רוממות העצמי שהוא מרומם בעצם, והכל יכירו שראוי למלוכה מצד עצמו כו', וכמו גבי שלמה, דכתיב כו' ויתן עליו הוד מלכות, ופי' במצ"ד¹⁵, שהכל ראו שראוי והגון הוא למלוכה מצ"ע כו'. ונת' שם¹⁶ שז"ע הוד מל' והדר מל'¹⁷, דהוד מל' הוא מצד העצם, והדר מל' הוא מצד העם, וכמו ברוב עם הדרת מלך כו'¹⁸. ובד"כ הן ב' מדרי' שבכתר, דהוד מל' הוא מבחי' עתיק, בחי' פנימי' הכתר כו', והדר מל' מבחי' א"א, השייך לנאצלים כו', ועז"נ¹⁹ הוד והדר לבשת כו', יעו"ש. ונמצא, דבמלוכה גופא יש ב' ענינים. ולפי"ז י"ל, דספי' דתהו שהיו בבחי' מלוכה, אין זה בבחי' רוממות עצמי בעצם כו'.

תעמ

והענין הוא, דהנה ידוע דספי' דתהו היו בבחי' הכתר בכלל, עשר כתרים כו', וכמ"ש בע"ח²⁰, והוא, שהע"ס דעקודים, שזהו בחי' העצמות של כל ספי', דהיינו בחי' הכתרים שבהם כו', הוא שיצא ונתגלה, שז"ע עשר נקודות דתהו כו', דבעקודים העשר אורות הם עקודים וכלולים בנקודה דכתר שבכתר כו', ובנקודים יצאו ונתגלו כו', וכמ"ש במ"א²¹. ועשר כתרים אלו כמו שהן בבחי' עקודים, ה"ה לא בבחי' מציאות ניכרת, וע"כ ישכנו כולם יחד, בבחי' התאחדות ממש כו'. וכאשר יצאו ונתגלו, שכל ספי' נעשה בבחי' ספי' נכרת, והוא בבחי' תוקף האור, דהיינו תוקף המציאות כו', לא היו סובלים זא"ז כו'. ולפי הנ"ל י"ל, דעם היות דספי' דתהו זהו שנתגלו הע"ס דעקודים כמו שהן כו' (לא בבחי' העלם וגלוי כו'), מ"מ, זהו רק בחי' החיצוניות שלהם כו', וכמו ב' מדרי' שבכתר, בחי' עתיק ואריך (שזהו בחי' הוד מל' והדר מל' כו'²²), וכמו"כ בעקודים הע"ס הן כמו בחי' פנימי' הכתר כו', וה"ה בבחי' העדר המציאות כו', ועם היותם בחי' הכתר, שהוא בחי' הרוממות כו', זהו כמו בחי' רוממות עצמי שאינו בבחי' מציאות כלל כו', וע"כ הן בבחי' התאחדות כו', והע"ס כמו שבאו בנקודות דתהו, ה"ז כמו בחי' חיצוניות הכתר, שהוא בחי' התנשאות על הנאצלים, וכמו והמתנשא מימות עולם כו'²³. רק שבמדרי' דתקון, גם בחי' התפשטות הרוממות הוא מבחי' רוממות עצמי, שזהו בבחי' בטול ונותן מקום כו', כנ"ל פרל"ג²⁴, אבל במדרי' דתהו (גם לגבי עקודים כו'), בחי' ההתפשטות וההתגלות הוא כדבר בפ"ע כו', דכשם דספי' דתהו הן בבחי' ענפין מתפרדין זמ"ז, כמו"כ הן בבחי' פירוד לגבי שרשן ומקורן כו', והיינו שההתגלות הוא בחי' חיצונית הכתר לבד כו', ואין זה התפשטות דבחי' רוממות עצמי כו', והוא בבחי' מציאות דבר, דכל ספי' היא בבחי' אנא אמלוך²⁵, בבחי' רוממות והתנשאות, שאינו נותן מקום להספי' האחרת, וגם אינם סובלים זא"ז כו'. וזהו דספי' דתהו, עם היותם בבחי' מלוכה, לא נתנו מקום זל"ז, להיות שהרוממות אין²⁶ בחי' התפשטות רוממות עצמי, רק התגלות כח ההתנשאות לבד כו'.

(21) ראה סה"מ תרנ"ב ע' ק ואילך. תרס"ה ע' ק. אעת"ר ע' צג.

(22) ראה לעיל פקכ"ג (ע' שכג).

(23) ברכת יוצר. וראה לעיל פ"ל (ע' סד ואילך).

(24) ע' תרמח ואילך.

(25) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' ז בשם הוזהר. סה"מ"צ להצ"צ קסא, ב. קע, ב בשם האד"ר. ובכ"מ.

(26) א"ז: אוצ"ל: אין זה.

(14) דברי הימים א כט, כה.

(15) = במצודת דוד (עה"פ).

(16) בפקכ"ב (לעיל ע' שכ ואילך). וראה גם לקמן ח"ב

פשנ"ג (ע' ותשכג ואילך). ע' ואקעב.

(17) לשון הכתוב – דניאל יא, כ"בא.

(18) משלי יד, כח (ושם: בָּרַב).

(19) תהלים קד, א.

(20) שער ז (שער מטי ולא מטי) פ"א. וראה תורת חיים

בראשית ט, א. סה"מ תרנ"ג ע' רמא. לקמן פרנ"ז (ע' ותקכ).

ובתקון, ע"י שם מ"ה נעשה ההתכללות בהספי, שנותנים מקום זל"ז, ועוד זאת, להיות מקבלים זמ"ז, שזהו תכלית השלימות, והוא ע"י ההמשכה מבחי' הוד מלכות כו', וכמשי"ת.

קיצור. ועפ"ז יובן דספי' דתהו שהיו בבחי' מציאות, הנה הספי' האחרת תופס מקום וערך, ומנגד לה, שמגרע מציאותה, רק שמבטל ואינו נותן מקום. ולכאור' הלא מלוכה היא התפשטות רוממות עצמי, וספי' דתהו היו בבחי' מלוכה, הענין, דהנה נת' ב' ענינים בכתר מל', הא', שבא מן העם שמכתירין אותו, שע"ז מתגלה כח ההתנשאות שיש בכאור"א, ובו היא בעלולית להתגלות, או שיש בו כח ההתנשאות יותר מבזולתו, והב', שהוא מלך בעצם מצד עצם נשמתו, וממילא התפשטות הרוממות, ולא בבחי' השתררות, כ"א התפשטות רוממות, שנראה ונגלה בו שהוא מלך בעצם, והכל בטלים איליו בביטול אמיתי. והו"ע בחי' פנימיות וחיצוניות שבכתר. ולפ"ז י"ל דספי' דתהו שהן התגלות דעקודים, הנה בעקודים הוא בחי' הפנימיות, בבחי' העדר המציאות, ובתהו נתגלה בחי' החיצוניות, וההתגלות נפרד מן העצם, ע"כ זהו רק התגלות כח ההתנשאות.

רלוז) והנה²⁷ יש עוד סיבה להפירוד דספי' דתהו, מה שלא נתנו מקום זל"ז, מצד השלימות, שכל ספי' היתה בבחי' שלימות בעצמה, ולא רצתה לקבל

מהספי' האחרת, כי זה שצריך לקבל מזולתו, הוא מצד שנחסר לו בעצם, שלא יוכל להשלימו בעצמו, כ"א ע"י זולתו, שיש בו אותו הדבר מה שאין בו, וא"כ כל ספי' אינה בבחי' השלימות בעצמה, ומקבלת השלימות מהספי' האחרת כו', והספי' דתהו היו בבחי' שלימות כאור"א בפ"ע, ולא רצו להשפיע אל הספי' האחרת, ולא לקבל שפעה ממנה כו' (ושרש סבת הדבר הוא הישות. דהנה, בספי' דתיקון, להיותם בבחי' ביטול בעצם, ע"כ נמצא בהם דעת והרגש זה שאין בכ"א השלימות בעצמה, כ"א ע"י הספי' האחרת, וכמו מדת החסד, עם היותה בחי' חסד, יש בה ההרגש דחסד לבד אינו שלימות, וצ"ל ג"כ גבו' כו', וכן במדת הגבו' ההרגש שצ"ל ג"כ חסד כו', והיינו מצד עצם הביטול לבחי' שלימות העצמית דעצמות א"ס, שיהי' בכל ההפכים דוקא כו', וע"כ מקבלים השלימות זמ"ז כו'. וספי' דתהו שלא הי' בהם בחי' הביטול, ע"כ כל ספי' הסתפקה במציאותה, שזה לבד הוא השלימות כו'). וה"ז כענין דאי' במשנה דאבות²⁸, האומר שלי שלי ושליך שליך ה"ז מדת סדום, וידוע²⁹ דאנשי סדום שרשם הי' מבחי' התהו, דע"כ היו בבחי' הפירוד, שלא ליהנות ולא לקבל זמ"ז כו', והיינו שכל א' רוצה להיות בבחי' השלימות, בלתי יצטרך לקבל שפעו מזולתו, וכן לא ישפיע לזולתו כו', דבזה הי' ארצם מובדל מכל הארצות, בלתי צריכים לקבל שום טובה בפרנסה מארץ נכרי', וכן ביניהם לא הי' צריכים זל"ז כו'. אבל ה' בחכ' יסד ארץ³⁰, שכל הארץ היא בבחי' התקון דחכ', שהוא היפך זה ממש, והוא, שכל אקלים יקבל שפע פרנסה מארץ זולתו³¹, שזהו עיקר ענין המסחר כו', ונמצא כל ארץ מקבל

29) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' י. מקומות שצויינו בהערה 31.

(30) משלי ג, יט.

(31) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים שם. קונטרסים ע' תז. אמרי בינה שער התפילין פקמ"ד (קפה, ד). שערי תשובה ח"א סה, ג ואילך. תורת חיים נח עז, א. וירא קת, ג.

27) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תשנב ואילך. מקומות שצויינו בהערה 31.

28) פ"ה מ"י. וראה אוה"ת וירא צט, א ואילך. לקמן פרמ"א (ע' תרטו ואילך).

מזולתה ומשפיע לזולתה כו', וזהו ואגודתו על ארץ יסדה³², כאגודה זו שבין הכל כא' יחשב, ואין לחלק א' שלימות בלי זולתו כו'. אבל מדת סדום הי' שלא יקבלו זמ"ז, והו"ע שלי שלי ושליך כו'. וזהו ג"כ ענין הפירוד דמדות דתהו, שכ"א היתה בבחי' השלימות, וע"כ לא רצו לא להשפיע ולא לקבל זמ"ז כו'.

אך לכאורה אינו מובן, דהרי טעם זה מספיק רק על זה שלא רצו לקבל מהספי' האחרת, מפני שעושה גרעון בשלימות שלה, שהרי זה מורה החסרון כו', כנ"ל, אבל מפני מה לא רצו גם להשפיע, שזה לכאורה אינו מגרע את השלימות, אדרבא, זהו גדלות, מה שהוא בבחי' משפיע כו'.

אך הענין הוא, דהנה ידוע ומבו' במ"א³³, דמ"ש בס"י³⁴ נעוץ תחלתן בסופן וסוב"ת³⁵, הטעם ע"ז מה שיסד המאציל עליון בנאצלים להיות נעוץ תחלתן בסופן כו', הוא בכדי שיהי' בחי' משפיע ומקבל כו'. דהרי כל מקבל באמת הוא באין ערוך לגבי עצמות המשפיע כו', ומה שמתדמין זל"ז, שהרי משפיע ומקבל הוא כענין עו"ע כו', זהו רק שהמדרי' העליונה שבהמקבל, והיינו עצם כח שכלו ותבונתו, מתדמה להארת השכל של המשפיע הבא בדבור. וכידוע³⁶ בענין כאשר דברת לאמר³⁷, שמהדבור של המשפיע, נעשה בחי' מחשבת שכל של המקבל כו'. דכללות ההשפעה מה שמשפיע אל הזולת, ה"ז באין ערוך כלל לגבי אור השכל כמו שהוא בהמשפיע לגבי עצמו כו', כידוע, ובפרט אור השפע כמו שבא בדבור, ה"ז אור מצומצם מאד שבאין ערוך לגמרי לגבי עצמות המשפיע ולגבי אור שפעו כמו שהוא לעצמו כו', והרי צריך לצמצם א"ע בזה בכמה צמצומים גדולים כו'. וכידוע דבתחלה צריך להעלים אור שכלו לגמרי, בכדי שימצא בו האור שכל השייך אל המקבל כו', דזהו כמו שבא ממהות למהות אחר, עם היות שאינו מהות אחר לגמרי, שהרי זה מאותו שכל שהשכיל לעצמו כו', מ"מ, ה"ז כמהות אחר, מפני שבא באופן אחר לגמרי (באופן שא"א לבוא מזה על הענין כמו שהוא אצל המשפיע כו'. וכאשר קאים אדעתא דרבי³⁸, דהיינו עומק חכמתו כמו שהוא לעצמו כו', שזהו ע"י שבההשפעה בפרטי הדבורים יש בזה בהעלם גם עומק ופנימי' חכמתו כו', ה"ז כמו שבא על דבר חדש לגמרי כו'. ואין זה כמו בהחיצוניות גופא, כשעולה במעלות להשיג הענין בעומק יותר, שאין זה בבחי' התחדשות אצלו, מפני שכבר נמצא כלול ונרגש אצלו בהעלם גם בהשגה הקודמת כו', והו"ע עד ועד בכלל³⁹, דגם בהיותו בהשגה הקודמת, ה"ה בקירוב ובערך אל ההשגה העליונה, וממילא כאשר בא אל ההשגה העליונה, אין זה בבחי' התחדשות כו', והוא ענין עו"ע, שהן בערך זה לזה כו'. אבל כאשר בא לעומק כוונת הרב ועצם דעתו, ה"ז אצלו בבחי' התחדשות לגמרי, שלא הי' גם בהשערה שלו מקודם כו', שזה צמצום עצום כו'. ואח"כ צריך להיות כמה צמצומים, דכאשר נמצא האור שכל השייך אל המקבל, ה"ה נמצא

תפא

(36) ראה לקו"ת שלח לט, סע"ב. שם, סע"ד ואילך.

(37) שלח יד, יז.

(38) ראה ע"ז ה, ב. פרש"י תבוא כט, ו.

(39) ע"פ ברכות כו, ב. וראה המשך תרס"ו ע' כה ואילך.

(32) עמוט ט, ו.

(33) ראה סידור עם דא"ח צו, ג ואילך. הובא לעיל פצ"ג

(ע' רמו). סה"מ תרנ"ח ע' כו.

(34) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(35) = וסופן בתחלתן.

בבחי' נקודה לבד, וצריך לפרט הפרטים שבה, ויש בהם עדיין ריבוי אור, לפי"ע המשפיע, וצ"ל אח"כ עוד המשכה והתפשטות, שזהו שטח הבא בדבור כו', כנודע ומבו' במ"א⁴⁰.

וא"כ, למה לו להמשפיע כל הטורח והירידה הזאת לצמצם א"ע כ"כ כו', וביותר⁴¹ כידוע אשר כל עלול טבעו לעלות אל עילתו⁴², והיינו דוקא להיות בבחי' עלי' למע' ולא לירד למטה כו', והעלי' היא בג"ר שלו, ומה שירד להשפיע זהו בחי' ז"ת שבו כו', והרי הירידה בכלל היא היפך טבעו כו', וכמ"ש במ"א⁴², וא"כ, מפני מה יהי' בהמשפיע היפך הטבע, להיות בבחי' ירידה ובבחי' צמצומים רבים כו'.

קיצור. עוד סכה להפירוד שבתהו, שכל ספי' היתה בבחי' שלימות בעצמה, מצד הישות, שמספיק מציאות עצמה, וא"צ לקבל מזולתה. והו"ע מדת סדום, שלי שלי ושליך שליך. ולכאו' מפני מה לא רצו גם להשפיע. יקדים דענין נתב"ס בכדי שיהי' משפיע ומקבל, להיות שההשפעה היא באין ערוך לגבי עצמות המשפיע, שצריך להעלים עצם שכלו, ובא כמו מהות אחר (וכשהמקבל בא על הפנימיות, ה"ז כמו התחדשות, לא כמו בחיצוניות השכל גופא), ויש עוד כמה צמצומים. וטבע המוחין להיות בעלי' והבדלה.

רלח) אך בהיות אשר נמצא בהמקבל דבר חדש, מה שאין בהמשפיע, וע"י ההשפעה מתוסף לו תוס' אור רב כו', וכמא'⁴³ ומתלמידי יותר מכולם כו'⁴⁴, דבד"כ ע"י ההשפעה מתוספים בו ענינים שכליים מה שלא ידע מקודם כו'. וכמו שנראה בחוש באור השכל שבא בדבור אל הזולת, מתרבה ומתגדל בתוס' רב גם בהתחדשות בכמה ענינים כו'. וזה בב' אופנים, או שבא בבחי' גילוי מההעלם, והיינו הענינים שכבר נמצאים בכח שכלו במקור השכל, רק שלא באו אצלו לידי גילוי עדיין גם לעצמו כו', וכמו עד"מ כשעוסק באיזה ענין שכלי בהשגת הענין שיודע ומשיג אותו, אך נרגש אצלו שנמצא בזה עוד עומק, ועדיין לא בא עליו מה הוא כו'. ובהעלם יותר הוא שאינו מרגיש גם זה שיש בזה עומק, כ"א מה שאינו נוח לו עדיין, דעם היות שמשגיג את הענין היטב בפרטי הענינים שבו, ומ"מ אינו נוח לו עדיין, והיינו שאינו מוצא עדיין תענוג ונח"ר בההשגה, כמו בכל השגה שיש בה תענוג כו' כנודע, וזהו הוראה שלא הגיע עדיין בהשגת הענין כפי כח השגתו במקור שכלו כו', והיינו שבמקור השכל נמצא עוד עומק בזה מה שלא בא עליו עדיין בגילוי כו'. ויכול להיות שאצל בעל שכל אחר הענין טוב וניחא, ולו לא ניחא לו עדיין, מפני שאצלו נמצא במקור שכלו עוד עומק שלא בא עליו עדיין כו'. וע"י הדבור שמדבר בהענין, מתגלה אצלו העומק הזה כו'. והאופן הב' הוא, שבא בבחי' התחדשות לגמרי, והיינו שבדבור מתחדשים אצלו ענינים שלא הי' משער כלל מקודם

תפב

40 תרכ"ח ע' ה. תרכ"ט ס"ע ט ואילך. תרנ"ט ע' ח. המשך תרס"ז ע' קנ.

43 תענית ז, א. מכות י, א.

44 ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קיג, ב ואילך. ועם הוספות כו' – ביאורי הזהר לאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקנז ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שמ ואילך.

40 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' רצג. תו"ח בשלח קנ, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קז ואילך. המשך תרס"ו ע' ערה ואילך. שפא ואילך. סה"מ תרע"ח ע' ב ואילך. ד"ה מן המיצר תשל"ח.

41 וביותר: אוצ"ל: וביותר יוקשה.

42 ראה תורת חיים בשלח קמא, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי שלח ע' אקצב. אוה"ת בראשית ח"ו תתרנד, א. סה"מ

אנכי ה' אלקיך

כו, וכמ"ש במ"א⁴⁵. הרי עם היות שהדבור הוא כח אחרון, ובא בבחי' צמצום גדול, כנ"ל, ובד"כ הדבור הוא בבחי' מקבל לבד מהשכל כו, ומ"מ, עי"ז דוקא בא תוס' אור בשכל כו. אך היא הנותנת, דלהיות שהדבור הוא בבחי' מקבל, וכן כל ענין הדבור הוא להשפיע אל הזולת כו, יש בזה כח נעלם מה שלא יש בהתגלות השכל, שהוא בחי' המשפיע כו. והוא להיות דשרש הדבור (שהוא בחי' מקבל כו) הוא למע' מהשכל כו, וכידוע דשרש הדבור הוא מקדמות השכל כו, וכמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם⁴⁶. ולכן, בכדי להביא אור שכל בדבור, צ"ל מכח עליון דוקא, וכידוע דגם מי שידוע ומבין השכל לעצמו, יכול להיות שאינו יכול להשפיע אל הזולת כו, שזה בא דוקא מעומק מקור השכל יותר כו, וכמשנת"ל פק"ע⁴⁷, והיינו מפני ששרש הדבור הוא למע' מהשכל כו. וע"כ, מצד הכח נעלם שיש בדבור, מתוסף תוס' אור רב בשכל ע"י ההשפעה בדבור כו. ובפרט בתלמיד המחכים את רבו⁴⁸ ע"י הקושיות וסתירות, שע"י מתוסף ריבוי אור מכח השכל ההיולי העצמי כו, וכמ"ש במ"א⁴⁹. וכ"ז גורם ירידת המשפיע להשפיע, דמאחר שע"י ההשפעה מתוסף אצלו ריבוי אור, ע"כ הוא יורד ומצמצם א"ע להשפיע כו. וכמו"כ הוא הדוגמא למע', מה שהוסד בס' השתל' להיות נעוץ תחלתן בסופן וסוב"ת, היינו שבהמדרי' התחתונה נמצא כח נעלם עליון מהמדרי' העליונה כו, בכדי שהמדרי' העליונה תרד ותצמצם עצמה להשפיע להמדרי' התחתונה, ועי"ז מתוסף בה תוס' אור כו. ונמצא מובן, דסיבת ההשפעה אל התחתון, הוא מפני שע"י מקבל מן התחתון כו.

ולפי"ז מובן בספי' דתהו, מה שלא רצו להשפיע אל הספי' האחרת, שזהו ג"כ מצד השלימות בפ"ע שנחשב בעצמו שא"צ לקבל מהספי' האחרת, וע"כ לא רצתה לירד ולצמצם עצמה להשפיע כו. והגם דבספי' דתהו זהו בבחי' חו"ג, דלכא"ו אין זה עליון ותחתון, דשניהם שוין במדריגתן בבחי' המדות כו, מ"מ, הרי ידוע שיש מעלה בבחי' החסד על הגבו', מה שהחסד הוא בחי' גילוי אור, והגבו' הוא בחי' צמצום והעלם כו (דבספי' דתקון, בחי' החסד הוא גילוי אור הבלתי מוגבל⁵⁰, וגבו' הוא בחי' אור מוגבל כו⁵¹, וכמ"ש במ"א⁵², ובספי' דתהו י"ל שהחסד הוא בחי' גילוי (והגילוי הוא בלי גבול), והגבו' הוא בחי' העלם לגמרי כו), דמשו"ז בחי' הגבו' הוא בבחי' מטה לגבי החסד כו (גם במדרי' התקון, וכ"ש בתהו כו). אמנם יש ג"כ מעלה במדת הגבו', שההעלם שרשו למע' יותר, שזהו מבחי' העלם העצמי, ויש בזה תגבורת העצמות כו (ועמשנת"ל פרך"ד⁵³), וכאשר הגבו' נהפכה לחסד, ה"ז בבחי' תגבורת האור והגילוי ביותר כו. וזהו ע"י ההמשכה וההשפעה מבחי' החסד בגבו' (וכענין הקבלה באהבה המבואר שם, וכמו התוקף והחוזק בקיום התומ"צ בזמן הגלות כו), שע"י נעשה הגבו' בבחי' חסד, שזהו בבחי' ריבוי ההשפעה יותר הרבה מבחי' החסד כו, וכמו אלקים ברב חסדך כו⁵⁴, וכמו

(45) ראה סה"מ תרמ"ד ע' קנת. אעת"ר ס"ע קלג ואילך. לקמן פרי"מ (ע' תרסד). ח"ג ע' ואשיט. סה"מ עזר"ת ע' עט.

(51) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ככו. לקמן פרנ"ט (ע' ותקכו).

(52) ראה מקומות שצויינו בהערות 50-51.

(53) ע' תרכג ואילך.

(54) תהלים סט, יד.

(45) ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. סה"מ תרנ"ט ע' ד ואילך. וש"ב.

(46) קז, ב.

(47) ע' תע.

(48) ראה חגיגה יד, א.

(49) ראה סה"מ תר"ן ע' שנט ואילך. המשך תרס"ו ע' קד

תפג

יברכנו אלקי' כו'⁵⁵, שהברכה שמבחי' אלקי' הוא למע' הרבה יותר כו'⁵⁶. ונמצא כאשר החדס משפיע בבחי' הגבו', נמשך תוס' אור בבחי' החדס כו'. וע"כ בספי' דתהו, שלא רצו לקבל זמ"ז, משו"ז ג"כ לא רצו להשפיע כו'. משא"כ בתקון כל הספי' משפיעים ומקבלים זמ"ז כו'. ונמצא דהעדר ההשפעה שהי' בספי' דתהו מכל ספי' אל הספי' האחרת, זהו ג"כ מצד הישות כו', דכל ספי' הי' בבחי' שלימות בעצמה, והיינו שאינו מוצא חסרון בעצמו שצריך אל הזולת, וגם אינו מוצא שום יתרון בהזולת עליו, דמשו"ז ישפיע לו, בכדי לקבל ממנו היתרון שבו כו'.

קיצור. אך⁵⁷ מפני שע"י המקבל מתוסף בהמשפיע. וכמו שע"י הדבור מתוסף שכליים, אם בבחי' גילוי ההעלם, שמרגיש שיש בזה עומק, או שאינו נוח לו עדיין הענין, מפני שבמקור שכלו יש עוד עומק בזה, ומתגלה ע"י הדבור, או שכליים חדשים ממש, והוא מפני שדבור שרשו למעלה מהשכל. וכמו"כ מצד ההשפעה להזולת, ובפרט בתלמיד המחכים את רבו. ומחמת תוס' האור בהמשפיע, ה"ה רוצה לירד ולהשפיע. וע"כ, ספי' דתהו שהיו בבחי' שלימות בעצמן, לא רצו להשפיע. ויבאר דחו"ג הן ג"כ עליון ותחתון, דחדס בחי' גילוי ובל"ג, וגבו' העלם, וגם יש יתרון בההעלם בשרשו.

(לט) **ובאמת** זהו העדר הביטול וההנחה (דער אַוועקלייג) לגבי למע' ממנו, היינו לגבי עצמות אוא"ס כו'. דהנה, במשפיע ומקבל, הרי הביטול של המשפיע בזה שמניח א"ע לירד ולהשפיע כו', הרי אין זה הביטול אל המקבל, כ"א הביטול והנחת עצמותו אל אמיתת הכוונה להיות משפיע ומקבל, היינו שירד מעצמותו ויניח א"ע להשפיע אל הזולת כו'. ויובן זה יותר בענין אורות וכלים, דמבו' במ"א⁵⁸ בענין וירד מצרימה⁵⁹ אנוס ע"פ הדבור⁶⁰, דהאור בטבעו לעלות למע' ולהיות בבחי' דביקות במקורו כו', ובדביקותו במקורו ה"ה מקבל האור לעצמו (כמו שהוא בעצמותו, שאינו בגדר התלבשות בכלים כו'. ואין הכוונה על עצם האור ממש, כ"א האור שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו', ועמשנת"ל פך"ט⁶¹), והירידה שלו שירד מעצמותו ומצמצם עצמו להתלבש בכלים כו', זהו בהכרח בהאור, מצד הכוונה העליונה, דאמיתית הכוונה הוא להיות התלבשות האור בכלי כו', דלא לתהו בראה אלא לשבת יצרה כו'⁶², וזהו אנוס ע"פ הדבור כו'. רק שכל השפעה צריך להיות ברצון דוקא, הנה זהו ע"י שבהאור (שהוא בחי' גילוי כו') נרגש בו היתרון שיש בהכלים, מצד שרשן הקדום, שע"י ההתלבשות מתוסף בו תוס' אור כו', וכמ"ש במ"א בדרוש לרוקע הארץ כו'⁶³. הרי דעצם ענין ההשפעה הוא מצד הבטול בעצם כו', שבטל אל אמיתת הכוונה העליונה כו', וע"י שנשלם הכוונה העליונה, ע"ז בא התוס' אור ע"י המקבל, שבו דוקא יש נעיצת התחלה, דהיינו אמיתית הכוונה כו'. והתוס' אור הוא שמאיר בו בחי' אוא"ס הבל"ג כו', דהאור מצ"ע, גם כמו

55 שם, סז, ז"ח.

56 ראה אוה"ת (יהל אור) תהלים ע' רכט.

57 א"ד: אוצ"ל: אך זהו.

58 ראה גם סה"מ אעת"ר ע' נג. עטר"ת ע' תרג. ע' תרנב.

59 תבא כו, ה.

60 נוסח הגדה של פסח. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1219.

61 ע' סב ואילך.

62 ישע"י מה, יח (ושם: לא תהו בראה לשבת יצרה).

63 מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' ר. סהמ"צ להצ"צ

קסג, ב. וראה סה"מ תרמ"ט ע' רמא ואילך. תרני"ט ע' ח ואילך.

לעיל פי"א. פל"ו. פצ"ג (ע' כד. ע' עח. ע' רמ).

אנכי ה' אלקיך

שהוא בדביקות במקורו, ה"ז בחי' אור המוגבל, היינו בחי' או"פ כו', והכלים ידוע⁶⁴ דשרשם מאוא"ס הסוכב (דלכן הכלי היא עגולה כו', וכמ"ש במ"א⁶⁵), ואמיתית שרשה היא מעצמות א"ס כו', וע"כ, ע"י ירידת האור בהכלי מתוסף בו תוס' אור כו' (ודוקא כאשר ההשפעה היא בבחי' ביטול, אז דוקא מתוסף בהמשפיע בחי' תוס' אור ע"י ההשפעה כו'). ובספ"י דתהו לא הי' בהם בחי' הביטול והנחת עצמותו, אדרבא, כל ספ"י היא בבחי' תוקף הישות, להיות במציאותו כמו שהוא בעצמותו דוקא, וע"כ לא הי' בהם בחי' ההשפעה זה לזה כו'.

תפד

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² אנכי ה' אלקיך. דהנה, עיקר התחלת התקון הוא מן מ"ת⁶⁶, דהרי מקודם היו שני אלפים תהו, ואח"כ שני אלפים תורה⁶⁷, שזהו בחי' התקון כו'. וז"ש במ"ת אנכי הוי' אלקיך, דהוי' אלקים הו"ע אורות וכלים, והיינו להיות התיישבות האורות בהכלים, דלא לתהו בראה אלא לשבת יצרה כו', וע"י התלבשות האור בהכלי להאיר את הכלי, נמשך תוס' אור מבחי' אוא"ס הבל"ג כו', וזהו אנכי ה' אלקיך, גילוי בחי' אנכי כו', וכמו שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו⁶⁸, דמשה הי' בבחי' משפיע, ועי"ז אנכי בקרבו כו', כנודע ומבו' במ"א⁶⁹. וזהו ג"כ מ"ש² אשר הוצאתיך מאמ"צ³, היינו היציאה מהמצרים וגבולים⁷⁰, וכנ"ל דהאור מצ"ע, גם כמו שהוא בבחי' דביקות במקורו, ה"ז אור מוגבל, וע"י ההשפעה בהכלי מאיר בו בחי' אור הבל"ג כו'. וזהו אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', ולא נא' אשר בראתי שו"א, דבריאת שו"א הוא בבחי' הארה שבאה בבחי' מדה וגבול לפי"ע העולמות כו', וגם בתחלת ברה"ע היו שני אלפים תהו כו', ומ"ת הוא להיות בחי' התקון כו', וע"כ אומר אשר הוצאתיך מאמ"צ, גילוי בחי' אוא"ס הבל"ג כו'. וזהו אנכי הוי' אלקיך, שע"י יחוד אורות וכלים בבחי' התיישבות וגילוי בבחי' או"פ, עי"ז אנכי ה' אלקיך, מאיר גילוי בחי' אנכי כו'.

קיצור. ואמיתית הסבה הוא העדר הביטול דתהו לעצמות אוא"ס, דירידת העליון להשפיע הוא מצד הביטול לאמיתת הכוונה, וכמו בהאור, שטבעו לעלות למעלה, ואזי מקבל אור עליון יותר, ויורד בהכלי מחמת הביטול לאמיתת הכוונה, והוא ברצון, מצד הרגש היתרון שבכלים, שמאיר בו בחי' אוא"ס הבל"ג, שרש הכלים. וזהו אנכי הוי' אלקיך, שע"י דש' הוי' בחי' האור, נמשך באלקים, בחי' הכלים, הוא גילוי בחי' אנכי.

67 ראה סנהדרין צו, סע"א. ע"ז ט, א.

68 בהעלותך יא, כא.

69 ראה תו"א בראשית א, ב. מאמרי אדמו"ר הצ"צ הנחות

תרט"ו ס"ע קנה ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שסת. תרל"ו ח"ב

ס"ע תקמג. תרנ"ח ע' כז. תרס"א ע' תכא. תער"ב-תרע"ו ע'

עדר.

70 ראה תו"א יתרו עא, ג. ובכ"מ.

64 ראה תו"א מגילת אסתר צב, ג. שערי אורה סח, א

ואילך. עח, סע"א ואילך. פד, א. תורת חיים שמות מו, א. סה"מ

תר"ן ע' שעח ואילך. ועוד.

65 ראה תורת חיים שם. לעיל פס"ב (ע' קנג). סה"מ

תרע"ח ע' רצד. תש"ד ע' 210.

66 ראה לקוטי תורה להאריז"ל ר"פ לך לך. וראה אוה"ת

חיי שרה קכו, א. לעיל פמ"ז. פקי"ד. פקנ"ו (ע' קח. ע' ש. ע' תכא).

בס"ד. יום ב' דחה"ש, תרד"ע

וראיתי אני שיש יתרון לחכ' מן הסכלות כיתרון האור מן החשך². וצ"ל³ מה מודיע בזה שיש יתרון לחכ' מן הסכלות, שזה ידוע ומובן לכל, ומה מודיע זאת שלמה בחכמתו שיש יתרון כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁴ סיבת הפירוד דספי' דתהו, שלא רצו לקבל זמ"ז וגם לא להשפיע זל"ז, מצד השלימות שהי' בכאו"א כו', והוא להיות דסיבת ההשפעה מה שהמשפיע יורד ומצמצם א"ע להשפיע הוא מפני שעי"ז מקבל יתרון אור כו', וספי' דתהו, מצד הישות שלהם, היו בבחי' שלימות בעצמן, שלא מצא חסרון בעצמו, וגם לא מצא יתרון בהמקבל, שעי"ז יהי' בו תוס' אור כו', וע"כ היו בבחי' פירוד שלא להשפיע זל"ז כו'.

רמ) אמנם עדיין צ"ל, דהרי אנו מוצאים דבהשפעה יש ב' אופנים, הא', שההשפעה היא מצד הביטול, והב', שסיבת ההשפעה היא מצד הגדלות דוקא. דב' מיני השפעה אלו ישנם בקדושה ג"כ. דהנה⁵ ידוע דמקובלים הראשונים קראו מדת החסד בשם גדולה, והאריז"ל קורא תמיד מדת החסד בשם חסד, ובחי' הגדולה אינו בכלל המדות כלל לדעתו (ומ"ש⁶ לך ה' הגדולה, וכן מש"א' הגדול הגבור, מפרש שזהו בחי' החסד, אבל עצם ענין הגדולה ה"ז למע' מהמדות כו'). והענין הוא⁸, דהנה א' בזהר⁹, אית חסד ואית חסד, אית חסד בחי' חסד זוטא, חסד דז"א, ונקרא חסד דאברהם, ואית חסד בחי' רב חסד¹⁰, שהוא בחי' חסד דא"א כו'. ונודע⁸ דחסד דז"א הוא חסד שמצד הביטול, ועש"ז נק' חסד זוטא כו', דלבד זאת שבא בבחי' הגבלה לגבי בחי' רב חסד דאריך כו', דמשו"ז כללות המדות דאצי' נק' בשם זעיר אנפין לגבי בחי' אריך כו', וכידוע דז"א הוא סוף עולם הא"ס¹¹, והיינו שכל האורות דאוא"ס ב"ה באים בז"א בבחי' קטנות וצמצום, ועי"ז יכול להיות התהוות העולמות בע"ג כו', וכמ"ש במ"א¹², דמ"מ, לא משו"ז לבד נקרא חסד זוטא, שהרי מ"מ גם בחי' חסד דז"א הוא ההשפעה בבחי' בלי גבול כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ד¹³ בפ' הגדול הגבור, ופי' הגדול הוא מדת חסד והתפשטות החיות בכל העולמות וברואים לאין קץ ותכלית כו'. ועם היות שזהו בחי' בל"ג דאצי', דכללות אור האצי' הוא שבא

וראה לקו"ת עקב יז, ד. סה"מ תרכ"ז ע' קצח ואילך. תר"ל ע' קצט ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פמ"ז.
 (6) דברי הימים א' כט, יא.
 (7) עקב י, יז. תפלת העמידה. וראה יומא סט, ב.
 (8) ראה מקומות שצויינו בהערה 5.
 (9) ח"ג קלג, ב. וראה תניא אגה"ק ס"י, סוסי"ג.
 (10) תשא לד, ו.
 (11) ראה תו"א תרומה פא, ב. סה"מ תרנ"ח ע' קמת. תרס"ה ע' קצא. מקומות שצויינו בהערה הבאה.
 (12) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקסה.
 אוה"ת משפטים ע' א'שט. סה"מ תרנ"ב ע' קיד ואילך.
 (13) עט, א ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין שרש ענין לשארית נחלתו באוה"ת וירא צ, א ואילך. ד"ה וה' המטיר באוה"ת שם צט, א ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פמ"ו – כנסמן לקמן בהערות.
 מאמרים שמיסודים, כנראה, על מאמר זה: ד"ה אם בחוקתי תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' קעא ואילך). ד"ה קטנתי הא' והב' תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' נד ואילך. ע' סג ואילך).
 (2) קהלת ב, יג.
 (3) ראה זח"ג מז, ב. אוה"ת יתרו ע' תשיט. סה"מ תרמ"ז ע' עב. אעת"ר ע' ריח. ובכ"מ.
 (4) פרל"ז ואילך (ע' תרנז ואילך).
 (5) בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין שרש ענין שבהערה 1.

בבחי' מדה וגבול כו', ועיקר הבל"ג בזה הוא לגבי עולמות ביי"ע לבד כו', מ"מ ה"ז ההשפעה שבבחי' בל"ג כו' (וי"ל דבמדרי' שהוא בבחי' בל"ג אפי' רק לגבי העולמות, יש בזה מבחי' בל"ג באמת כו'. וכמו בענין ככל מאדך¹⁴, שמבואר בכ"מ¹⁵ הפי' מאד שלך, היינו מה שאצלו הוא בחי' בל"ג, דבמדרי' שלמע' ממנו ה"ז בבחי' גבול כו', ומ"מ אמרו ע"ז במדה שאדם מודד בה מודדין לו¹⁶, שממשיך עי"ז בחי' מאד העליון, שהוא בל"ג באמת כו', והיינו שמשום דאצלו הוא בחי' בל"ג, ה"ז גבוה במדרי' מבחי' הגבול דהמדרי' העליונה כו'. וכמו"כ יובן בבחי' החסד, להיותו בבחי' בל"ג, דהרי במדות דאצי' זהו ההפרש בין בחי' החסד והגבו', דחסד הוא בל"ג, וגבו' הוא בחי' הגבלה כו', וכמ"ש במ"א¹⁷, ע"כ, עם היות שכ"ז הוא לגבי ביי"ע, דבעצם מהותם ה"ה בבחי' מדות שהן בבחי' מדידה והגבלה כו', יש מ"מ בבחי' החסד מבחי' בל"ג האמיתי כו'). וא"כ, מה שנקרא חסד זוטא, אין זה מצד ההגבלה, כ"א זהו מפני שהוא בחי' חסד שמצד הביטול כו'. וכמו¹⁸ חסד דאאע"ה, שהי' משפיע טוב וחסד לכל אדם, שהי' זה מצד הביטול והשפלות שלו, שלא הי' נחשב כלל בעיני עצמו, וכמ"ש¹⁹ ואנכי עפר ואפר, שהי' בעצמו כעפר ואפר ממש, וע"כ כל מה שהי' לו נתן לזולתו, שנחשב בעיניו יותר ממנו כו', והוא הסתפק בהשיריים ומותרות, מפני שהי' נחשב בעצמו כשיריים כו'. וכן הוא בד"כ בכל איש הטוב והחסד, שיש בו ע"פ הרוב מדת הענוה והשפלות, וא"צ דבר לעצמו, ומסיבה זאת הי' כמו טבע בנפשו להרבות חסד וטוב לכל הבריות וליתן להם מכל אשר לו כו'. דמי שהוא בהגבהה והתנשאות, צריך הכל לעצמו, וכמה שיש לו אינו מספיק לו (עס איז ניטאָ קיין גינאג)²⁰, ולהיפך, מי שהוא בענוה ושפלות, יתן הכל אל הזולת כו', וכמארז"ל במשנה פ"ה דאבות²¹, תלמידיו של אברהם אבינו עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה כו'. והדוגמא מזה למע' באדם העליון, בחי' החסד הוא ג"כ מצד הביטול כו', דלהיות שהע"ס דאצי' הן בבחי' ביטול לגבי אוא"ס, דלאו מכל אליון מדות איהו כלל כו'²², וכמ"ש בס"י²³ ולפני כסאו הם משתחוים כו', ומצד זה הוא בחי' החסד וההשפעה להשפיע טוב וחסד בעולם כו' (ולמע' הרי אינו שייך לומר דמפני שא"צ לעצמו משו"ז הוא משפיע כו', רק דצ"ל דמצד הביטול, כל דבר תופס מקום ונראה לדבר חשוב, וראוי הוא להשפיע לו כו') (ומדת הגבו' הוא ג"כ מצד הביטול, והוא דמצד עוצם הביטול, הנה כל ביטול הנבראים לא זכו בעיניו כו'²⁴. ומ"מ, בחי' השפלות והנחת עצמותו הוא יותר בבחי' החסד כו'). ועמ"ש במ"א²⁵ ההפרש בין טוב לחסד, דאיש הטוב הוא שרואה גרעון הזולת, ושאינו ראוי, ומ"מ מיטיב עמו כו', דבמדת הטוב בעצם אין גרעון הזולת מונע כלל כו'. ואיש החסד הוא שאינו רואה כלל את הגרעון²⁶, ונראה לו שהוא ראוי אל ההשפעה כו', והיינו מצד

תפן

20) ראה ד"ה קטנתי הב' שבהערה 1 (סה"מ תשכ"ג ע' סז)..
 21) משנה יט.
 22) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
 23) = בספר יצירה (פרק א משנה ו).
 24) ע"פ איוב טו, טו.
 25) ראה סה"מ עת"ר ע' קלו ואילך. אעת"ר ע' קצ.
 26) ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מהורשי"ב ח"א ע' עד ואילך. סה"מ תש"ט ע' 8 ואילך.

14) ואתחנן ו, ה.
 15) ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. לקו"ת שלח מב, ג.
 16) סה"מ צ להצ"צ קס, ב.
 17) משנה סוטה ח, ב.
 18) ראה סה"מ תרמ"ד ע' קנח. אעת"ר ס"ע קלג ואילך.
 19) לקמן ח"ג ע' ואשיט. סה"מ עזר"ת ע' עט.
 20) בהבא לקמן ראה ד"ה להבין שרש ענין והמשך מים רבים שבהערה 1. וראה לקו"ת וסה"מ שבהערה 5.
 21) וירא ית, כז.

הביטול והשפלות שלו, שאינו נחשב בעיניו למציאות כלל, ושפל מאד בעיניו כו', ה"ה רואה רק את הטוב בכל דבר, וחשוב הוא בעיניו, ושהוא ראוי להשפעה כו'). וזהו דחסד דז"א נקרא חסד דמ"ה, וכמו אברהם, אבר מ"ה²⁷, דהיינו החסד שמצד הביטול כו'.

אך כ"ז הוא בבחי' חסד דאצי' כו'. אבל בחי' ורב חסד שלמע' מאצי', הוא בחי' החסד שמצד הרוממות והגדולה כו', וכמו שאנו רואין למטה שיש ג"כ בחי' רב חסד שבא ממדה הפכית לגמרי ממדת השפלות והשיריים כנ"ל, כ"א אדרבא, ממדת הגדולה וההתנשאות כו', והוא כאשר האדם מתעלה בגדולה והתנשאות דעושר בבלי מדה מוגבלת כו', אזי יהי' כמו טבע בנפשו להשפיע ג"כ רב טוב וחסד לכל הבריות, כקטן כגדול, במדה בלתי מוגבלת כלל כו', וכמו מלך גדול שמשפיע לכל כיד המלך בריבוי השפעה ביותר, וזהו מפני שמצד עוצם גדולתו, אין ההשפעה תופס מקום, וגם ריבוי ההשפעה כדבר קטן נחשב אצלו כו' (והנה, הטבע הזאת להשפיע כו', אין זה מצד טבע המרומם להיות נמשך אל השפל כו', שנת"ל פרל"ה²⁸, דכאן הוא להשפיע גם למי שאינו שפל, ושייך גם במי שעומד בדרגא כמו בהשפל לגמרי כו', רק זהו מצד גדולת המשפיע* שמפני ריבוי השפע וריבוי האור בעצמו, ה"ה בבחי' טבע הטוב להיטיב לכל, והיינו שמטובו ייטיב לכל אדם כו', דמי שטוב לו על לבו (עס איז גוט אויפין הארצין), רוצה שיהי' לכל טוב כו', וזהו סיבת ההשפעה אל הזולת כו', ומצד הגדולה והרוממות שלו, ההשפעה היא בריבוי מאד, ונמשך לכל בשוה, להיות כי טבע הטוב להיטיב כו'). והדוגמא מזה למע' באוא"ס שלפני אצי', שהאור הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג ממש, דלגדולתו אין חקר כו'²⁹, וטבע הטוב כבי' להיטיב³⁰ ולהשפיע טוב וחסד לעולמות ונבראים בריבוי השפעה ביותר, שאין קץ ותכלית כלל לחסדו הטוב כו', ועז"נ³¹ ארך אפים וגדל חסד, וכמא³² כמה ארך אפים לפניו כו', שמשפיע לכל בריבוי השפעה ביותר כו', וכ"ז הוא מצד הגדולה והרוממות, שזהו סיבת ההשפעה, ומשו"ז הוא בריבוי ביותר כו'. ולפ"ז צ"ל³³ בספי' דתהו, הי' צ"ל³⁴ עכ"פ אופן ההשפעה כזאת שמצד הגדולה כו', דעם היות שלא הי' בהם ההשפעה שמצד נעיצת התחלה שבהמקבל, שעיי"ז יהי' יתרון להמשפיע כו', שזהו כענין ההשפעה שמצד הביטול כו' (ובאמת זהו ע"י הביטול אל אמיתת הכוונה כו', כנ"ל

(* אם שזהו מצד ריבוי ההשפעה ביותר בעצמו, שראה ההשפעה בבחי' מותרות רב כו', וכמו ששופכין מים או יין בחביות שלא ע"י צנור המצמצם, נשפך הרבה לצדדין כו', והמותרות היא ג"כ ריבוי שפע מאד כו', או)³⁵

(31) ראה עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. תניא שעהיוה"א פ"ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ה. וש"נ.

(32) תהלים שם, ת.

(33) אבות פ"ה מ"ב.

(34) = צריך להבין.

(35) = צריך להיות.

(27) ראה זח"א ג, סע"ב ואילך. לקוטי תורה להאריז"ל לך לך (ד"ה ויאמר ה' אל אברהם). תו"א תולדות יז, ד. מגילת אסתר ז, א. צו, ג-ד. אוה"ת (יהל אור) תהלים ע' לד.

(28) ע' תרנא ואילך.

(29) על קטע זה כתב רבינו: „משבחה"ע אצ"ל" (= מה שבחצאי העיגול אין צריך להעתיק). – ראה לעיל ע' יד הערה 50 בשוה"ג.

(30) תהלים קמה, ג.

פרל"ז ורל"ט³⁶), ובספ"י דתהו, מצד הישות שלהם, א"צ לקבל שום יתרון, שהיו בבחי' שלימות בעצמן כו' כנ"ל, מ"מ, הרי מצד הגדולה וההתנשאות שהי' בהם, משו"ז הי' צ"ל בהם ההשפעה כו', ונודע דספ"י דתהו הי' בבחי' ריבוי האור ביותר, וא"כ הי' צ"ל בהם טבע הטוב להיטיב, ולהשפיע ג"כ בבחי' ריבוי אור כו'.

קיצור. וצ"ל, הלא בהשפעה יש שמצד הביטול, דחסד דז"א שנק' חסד זוטא, אין זה רק מצד הצמצום, שהרי חסד במדות דאצ"י הוא השפעה בבחי' בל"ג, וי"ל שיש בזה בחי' בל"ג ממש, להיותו בחי' בל"ג דאצ"י, כ"א זהו מצד הביטול, וכמו חסד דאברהם, שהי' כשריים בעיניו, וכמו"כ למעלה, מצד הביטול לאוא"ס, כל דבר תופס מקום, וראוי להשפעה. אמנם רב חסד הוא השפעה מצד הגדולה, לא מצד תפיסת מקום דהמקבל, רק משום טבע הטוב להיטיב, ובריבוי בל"ג, וכמו הגדול בעושר רוצה להיטיב ולהשפיע לכל. ולכאורה, הרי אופן השפעה זו הי' צ"ל בספ"י דתהו, מצד הגדולה.

תפז

רמא) אך הענין³⁷, דהנה במשנה דפ"ה³⁸ דאבות אי', שלי שלי ושלך שלך זו מדה בינונית, וי"א זו מדת סדום, דלהת"ק עיקר מדת סדום הוא כשמונע ממנו מה שזה נהנה וזה לא חסר³⁹ כלל, אבל כשזה חסר קצת, אין זו מדת סדום, ולהי"א, גם כשחסר קצת הי' מדת סדום כו'⁴⁰. והענין למעלה הוא, ע"פ הידוע ההפרש בין אור ושפע⁴¹ (עמשנת"ל פנ"ג ואילך⁴² באורך), דאור הוא שאינו פועל שום שינוי בהמאור, והוא להיותו בחי' הארה לבד, שאינו נמשך בזה ממהות ועצמות הדבר, רק הארה לבד כו', ואופן ההמשכה היא שלא בבחי' התלבשות ותפיסא, דהיינו שאין המאור מוטרד ומוגדר בהשפעה כו', והוא, דלהיותו בחי' הארה לבד, הי' בא בדרך ממילא כו'. וכמו באור השמש, שאינו עושה שום שינוי בהמאור, דבגילוי האור אין שום חסרון בהמאור, וכשאינו מאיר אין בו תוספות כו', או להיפך, דבהשפעת האור אינו מתוסף דבר בהמאור, וכשאיין האור מאיר אין בו שום גרעון מזה כו'. רק שהשמש מוכרח בהאור. ולמעלה יובן דעם היות שזה גילוי רצוני, מ"מ הי' בדרך ממילא כו', וכמו באור וחיות כללי מהנפש כו', וכמשנת"ל שם באורך⁴². והנה, בהמשכת העצמות, ודאי כן הוא, שאין בו שום שינוי ח"ו, דכאשר העצמות נמשך, אין זה עושה שום חסרון ח"ו, דכשם שבהמקבל, הרי כשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולו⁴³, כמו"כ בהעצמות, אין בזה שום חסרון ח"ו בזה שנמשך כו' (ולא כמו בשפע, כמו מים הנמשכים ממקום למקום כו'), וגם אינו שייך שום טרדא והגדרה כו', הנה ודאי כן הוא בבחי' העצמות. אבל מה שמדברים הוא בהאור והגילוי, אם הוא בבחי' אור או בבחי' שפע, והכוונה הוא בהאור עצמו (וגם במקור האור, ר"ל מה שהוא בבחי' מקור כו'), אם יש בזה שינוי כו', והוא, דבהמשכה שבבחי' אור, אין

אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. וככה תרל"ז פצ"ט (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרמג ואילך). המשך תרס"ו ע' רלא ואילך. ד"ה ונחה תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצג ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' קעג ואילך).
 (42) ע' קכו ואילך.
 (43) כתר שם טוב (קה"ת, תשס"ד) סימן קיא". הוספות סימן רכו. וש"נ.

36) ע' תרנח. ע' תרסא.
 37) בהבא לקמן – ראה ד"ה וה' המטיר שבהערה 1.
 38) = דפרק ה (משנה י).
 39) ראה ב"ב יב, ב וברש"י ותוס' שם.
 40) ראה גם בספרים המצוינים באנציקלופדי' תלמודית כרך כז ערך כופים על מדת סדום.
 41) ראה המשך מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' שע.

בזה שינוי לא בהמקור ולא בהאור, דלהיות שהוא הארה לבד, אינו פועל שינוי בהמקור כו', ומפני שאינו בא בהתלבשות ותפיסא (שזהו להיותו אין כמו העצם כו'), אין שינוי גם בהאור כו'. והעיקר הוא למע' בבחי' האור מקיף, שבא בבחי' גילוי העצם ובבחי' אין כו', שהמשכה היא בבחי' אור, לא בבחי' שפע, והיינו שאין בזה שום שינוי כלל כו', וכמשנת"ל בפרקים הנ"ל⁴⁴. אבל כאשר המשכה היא בבחי' מהות דבר מה כו', והיינו בהאור שהוא בבחי' מציאות דבר כו', הרי המשכה בזה, הגם שהוא רק הארה לבד, ה"ז המשכת מהות דבר מה כו'. וכמו בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל, שהשכל הוא בבחי' מציאות דבר (וכמשנת"ל פמ"ט⁴⁵), דכח השכל ה"ז כח שלחוץ העצמות של הנפש כו'), ע"כ, השפעת השכל, הגם שזהו רק הארה לבד, ה"ז המשכת מהות דבר מה כו', וה"ז בבחי' שפע, שבא בבחי' התלבשות ותפיסא, שהמשפיע נתפס בזה, וגם ההשפעה היא באה בבחי' התלבשות ותפיסא בהמקבל כו', ולכן השפע משתנה אצל המקבל, דכאשר תופס את ההשכלה, ה"ה משתנית לפי אופן הכלים והחושים שלו כו', וכן גם המשפיע משתנה בזה, שאינו דומה קודם ההשפעה ובעת ההשפעה ואחר ההשפעה, והיינו מפני שנתפס ומתלבש בזה כו'. וכן הוא בכל עו"ע, שהארת העילה היא בבחי' התלבשות בהעלול כו', והעילה נתפסת בזה, וכמא' החוקרים⁴⁶ כל מניע מתנועע בעצמו כו'. ולמע' זהו בבחי' או"פ ככלל, שבא בבחי' צמצום ובבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות להאיר העולמות כו', והוא בבחי' מציאות אור כו', וכמשנת"ל באורך⁴⁷, איך שגם בשרש ומקור האורות יש ע"ס, רק שהן בבחי' אחדות ופשיטות לגמרי כו' (וכללות האור הזה הוא להאיר את העולמות כו'), ולאחר הצמצום הן בבחי' ספירות פרטיות, ונקרא ע"ס בלי מה כו'⁴⁸, וכמו שמתלבשים בכלים ה"ה בבחי' מציאות אור כו'. ובד"פ הוא בבחי' הכלים דע"ס דאצי', שבהם שייך ענין ההשתל', וכמ"ש באגה"ק סי' ק' ד"ה איהו וחיהי חד⁴⁹, בהשתל' הספי' בספירות עצמן כו', וגם למ"ד כלים דזו"נ נעשים נר"ן לבי"ע כו'⁵⁰ (ובזה ג"כ⁵¹ בחי' האור כמו שנמשך ע"י הכלים, שנעשה כמהות הכלים, שבא ג"כ בבחי' התלבשות כו', ומ"מ על האור נאמר⁵² אין קדוש כה' כו', וכמ"ש במ"א⁵³).

תפח

קיצור. יקדים לדעת ת"ק במשנה דאבות, מדת סדום הוא כשמונע השפעה שלא חסר כלל, ולדעת הי"א, גם כשחסר קצת ה"ז מדת סדום. והענין הוא, דהנה, אור, להיותו הארה לבד, אינו עושה שינוי בהעצם, וגם בהאור אין שינוי, מפני שאינו בבחי' תפיסא, והעיקר הוא בהאור"מ. ושפע הוא שעושה שינוי בהמשפיע, כמו בהשפעת השכל, וגם השפע משתנה אצל המקבל. ולמעלה הוא בבחי' האור"פ שבא במדה וגבול, ובהתלבשות בכלים ה"ה בבחי' מציאות, והעיקר הוא בבחי' הכלים.

(44) פנ"ג ואילך. פנ"ז (ע' קבו ואילך. ע' קלט ואילך).
(45) ע' קיד.
(46) מורה נבוכים הקדמת ח"ב הקדמה ט.

(50) ראה גם קונטרס אחרון לתניא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח

(51) ג"כ: אוצ"ל: ג"כ יש. או ג"כ נכלל.

(52) שמואל"א ב, ב.

(53) ראה לקו"ת שה"ש כא, ב. אוה"ת ענינים ע' קלא ואילך. לקמן ח"ב פשע"ז (ע' ותניח). הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' כ. סה"מ פר"ת ע' פז.

(44) פנ"ג ואילך. פנ"ז (ע' קבו ואילך. ע' קלט ואילך).

(45) ע' קיד.

(46) מורה נבוכים הקדמת ח"ב הקדמה ט.

(47) פנ"ב ואילך (ע' כה ואילך).

(48) ספר יצירה פ"א מ"ב ואילך.

(49) קכט, ב ואילך.

רמב) **והנה** בב' מדרי' אלו הוא ההפרש אם המשפיע חסר או לא חסר כו'. דהנה, בבחי' אור, שזהו בד"כ בבחי' האו"מ כנ"ל, זהו זה נהנה וזה לא חסר כלל, והיינו דהמקבל נהנה מן האור, שהרי האור מקיף פועל ג"כ בעולמות, וכמשנת"ל באורך (מפנ"ז ואילך⁵⁴) בענין פעולת המקיף, הן המקיפים כללים והן המקיפים פרטים כו', וכידוע דעיקר ההתהוות ועיקר החיות הוא מהאו"מ כו'⁵⁵. וזה לא חסר, שלא יש שום שינוי בהמאור, וגם לא בהאור כו', להיותו בחי' גילוי העצם לבד כו', וגם כמו שהוא בבחי' שייכות אל העולמות ונעשה בבחי' מקיף להם, ה"ה בבחי' אין ממש כו', ובכל מה שנמשך להיות בבחי' מקיף פרטי לכל עולם ועולם בפרט כו', ה"ה באותו המהות ממש כמו שהוא בכללות, ואין בו בחי' מעלה ומטה כו', וכמשנת"ל פרק פ' ובפרקים שאח"ז⁵⁶, ופעולת המקיף שפועל בהעולמות אין זה בבחי' התלבשות ותפיסא בהם ואין עושה שום שינוי כו', וזהו ולא חסר, שאין שום חסרון וגרעון בההשפעה כו'. וכ"ז הוא בבחי' אור מקיף. אבל בחי' או"פ שבא בבחי' שפע, ובפרט בבחי' הכלים, שפעולת העליון בהתחתון הוא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', הרי בזה חסר קצת המשפיע בהשפעתו, היינו שיש שינוי בהמשפיע כו', וכמו בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל, שהמשפיע נתפס בזה כו', דכמו"כ הוא בדוגמא כזאת בבחי' ההשתל' בע"ס דאצי, דשייך בזה שינוי כו'. ויש שהוא בבחי' חסר ממש, וכמו⁵⁷ ע' שנין דדוד שנתן לו אדה"ר שנחסרו בשני אדה"ר⁵⁸ (וידוע⁵⁹ שזהו המשכת האור מח"ע לח"ת כו', וכן בשני האבות שנתנו לו כו'⁶⁰. וצ"ל⁵⁷ שזהו להורות שאינו כמדליק⁶¹ נר מנר כו', דהנה למטה הרי נחסרו ממש שנים האלו משנות אדה"ר והאבות, אבל למע' אינו שייך לומר חסרון ממש, רק י"ל דלהיות שענין האצי' הוא כמדליק נר מנר, שאין נר הראשון חסר כלל, כנודע⁶², וההמשכה בבחי' המל', להיות שזהו מקור ביי"ע שבאצי', ההמשכה אינו בבחי' כמדליק נר מנר כו'. ועמשנת"ל פקמ"ה ובפרקים שאח"ז⁶³, איך שבעו"ע יש הפרש בין שהוא לצורך האצי' או לצורך ביי"ע כו'. וגם בהמשכה שאינה עד"ז, מ"מ, מאחר שהוא בבחי' התלבשות, ה"ז עושה חסרון ושינוי כו'. ועמ"ש בדרוש אוא"ס ככוחך הגדול⁶⁴, איך שכל נברא יש בו ג' מיני חיות, והן בחי' אור וחיות וכח⁶⁵, והיינו מבחי' האו"מ והאו"פ והכלים כו', דהאור מקיף אינו בבחי' התלבשות כלל כו', והאו"פ הוא בבחי' התלבשות, ומ"מ הוא קדוש ומובדל, ועז"נ⁶² אין קדוש כהוי' כו', ובחי' כח הוא מבחי' הכלים שבבחי' התלבשות ממש, ובזה שייך שינוי כו' (והעיקר הוא בכלים דבי"ע כו'). וזהו זה נהנה וזה חסר, דזה נהנה בבחי' הנאה פנימי, בבחי' אור וחיות פנימי במורגש, שמאיר בו בבחי'

תפמ

54 ע' קלה ואילך.

55 ראה תניא ספמ"ח. תו"א מגילת אסתר צב, ב. ובכ"מ.

56 ע' רא ואילך.

57 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קלב ואילך.

58 סה"מ צ להצ"צ קט, א. אוה"ת ענינים ע' רח. לקו"ש ח"ח ע' 79 ואילך. וראה גם אוה"ת חנוכה ח"ה תתקמא, א. סה"מ תר"ל ע' מה. תרע"ח ע' קיד.

58 ראה ב"ר פי"ט, ח. במדב"ר פי"ד, יב. פרקי דר"א פי"ט.

ילקוט שמעוני בראשית רמז מא.

59 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן, סה"מ צ ואוה"ת שם.

60 ראה זח"א קסת, א ואילך.

61 ע"פ לשון חז"ל – ספרי ופרש"י בהעלותך יא, יז.

במדב"ר פי"ו, יט. פכ"א, טו.

62 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרמב

ואילך. אוה"ת וירא ח"ד תשמ, סע"ב ואילך. ענינים ס"ע צז.

63 סה"מ תרל"א ח"א ע' קלה. ס"ע שכת. תרמ"ז ע' קג. תרס"ב

ע' רסד. תרס"ד ע' מה. עזרת ע' קט. אגרות קודש אדמו"ר

מהוריי"צ ח"ד ע' קנט ואילך. ד"ה ויאמר גו' ראה נתתיך

תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' ס).

63 ע' שפב ואילך.

64 אוה"ת ענינים ע' קלה. ראה גם לקמן פשי"א (ע'

ותרלג). סה"מ עזרת ע' קעז.

65 ראה גם אמרי בינה שער הק"ש פי"ג (לח, א). סה"מ

תר"ס ע' סה. תרס"ד ע' ב. לקמן ח"ג ע' וא"שט.

גילוי ממש, בכל עולם ועולם לפי ערכו ומדריגתו כו', וזה חסר, שנעשה שינוי ע"י ההתלבשות והתפיסא כו'. אך נגד זה יש בזה יתרון, מה שנתוסף תוס' אור בהמשפיע ע"י המקבל כו', וכמשנת"ל פרל"ח⁶⁶, דירידת המשפיע מה שיורד ומצמצם עצמו להשפיע, זהו מצד נעיצת התחלה שבהמקבל, שע"ז נתוסף אור רב בהמשפיע כו', דכ"ז הוא דוקא באופן ההשפעה הזאת שבבחי' או"פ כו', וכמשי"ת.

ויובן כמו"כ בנה"א ונה"ב, שהנה"א הוא בבחי' התלבשות בהנה"ב, דעם היות דהנה"א הוא במדרי' הקדושה, והנה"ב הוא מק"נ, שאינם בערך זל"ז כלל וכלל, ומ"מ, הרי הנה"א הוא בבחי' התלבשות ממש בהנה"ב, וכל ירידתו למטה הוא לפעול תקון וזכוך הנה"ב⁶⁷, שזהו דוקא ע"י שהנה"א מצמצם א"ע ומתעסק בזה, דהיינו שההשגה וההתבוננות יהי' בענינים השייכים לנה"ב⁶⁸, היינו ענינים כאלו שהמה בקירוב אליו כו', ושתהי' ההתבוננות באופן כזה שיובן אל הנה"ב ג"כ, וירגיש ג"כ את הטוב והעילוי דאלקות כו', דכ"ז הוא בבחי' שינוי בהנה"א, הן בכללות ההתלבשות, והן בהתעסקות בתקון וזכוך הנה"ב כו', אבל ע"ז דוקא מתוסף אור רב בנה"א מהשרש הקדום דנה"ב, דשרשו מתהו שקדם לתקון⁶⁹, שניתוסף ע"ז אור בנה"א כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כו', דסכלות קאי על הנה"ב⁷⁰, והרי הנה"א מתלבש בהנה"ב, ונתפס בזה, אך ע"ז מתוסף אור בנה"א כו', ועז"א וראיתי שיש יתרון כו', דעם היות שזה ירידה גדולה, הנה ע"ז דוקא יש יתרון לחכ' דנה"א מהסכלות דנה"ב, כיתרון האור שהוא מתוך החשך דוקא כו'. ובמדרש⁷¹ אי' דכשם שיש יתרון לאור מן החשך, כן יש יתרון לד"ת על דברי הבליים, והיינו, שהרי התורה היא ג"כ בבחי' התלבשות והתעסקות בדברים הגשמיים, וכמו ר"י כולהו תנויי בניזקין הוה⁷², שע"ז הוא הבירור כו', וכמשנת"ל פקע"ט⁷³, ונעשה יתרון ע"ז בבחי' תוס' אור כו'. וזהו וראיתי אני שיש יתרון כו', דההשפעה שבבחי' שפע שעושה שינוי בהמשפיע ובההשפעה, דכמו"כ בנה"א שמשנתה בההשפעה בבחי' התלבשות בנה"ב, אך ע"ז נעשה בו יתרון גדול בבחי' תוס' אור, כיתרון האור כו'.

קיצור. והנה בהאו"מ, זה נהנה, שהמקיף פועל בו, והוא עיקר החיות, וזה לא חסר, שגם פרטי המקיפים הוא אותו המהות. ובהאו"פ ובפרט בכלים, הרי יש שינוי, ויש שחסר, וכמו ע' שנין דדוד שחסרו מאדה"ר, וי"ל שלהיות ההמשכה במל' אינו כמדליק נר מנר, וזה נהנה באו"פ, וזה חסר, שיש שינוי. אך יש בזה יתרון תוס' האור שע"י המקבל. וכמו"כ בנה"א שמתלבש בנה"ב לתקנו, מתוסף ע"ז אור בנה"א. ובהו יובן מ"ש וראיתי שיש יתרון לחכ' דנה"א ע"י בירור הסכלות דנה"ב.

66 ע' תרנח ואילך.
 67 ראה תניא פל"ז (מח, ב).
 68 ראה תו"א וישב כט, ב. סה"מ תרנ"ט ע' קלה. וש"נ.
 69 ראה קיצורים והערות לתניא ס"ע מח ואילך. אוה"ת
 70 ראה גם ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתפ.
 71 קה"ר פ"ב, יג. וראה ביאורי הזהר שם ע' תתעג ואילך.
 72 סה"מ תר"ל ע' קסג ואילך. תרנ"ח ע' קסו ואילך.
 73 ברכות כ, א. תענית כד, סע"א. סנהדרין קו, ב.
 74 ע' תקב.

וישלח רלא, ב ואילך.

ISBN 978-0-8266-6096-1

9 780826 660961